

ЗАЦВЕРДЖАНА

Пaстaнoвa
Мiнiстэртвa aдукaцыi
Рэспублiкi Бeлaрусь
18.07.2023 № 197

**Вучэбная праграма
па вучэбным прадмеце «Замежная мова» (англійская, нямецкая, французская,
іспанская, кітайская) для V–IX класаў устаноў адукацыі, якія рэалізуюць
адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай мовай
навучання і выхавання
(базавы і павышаны ўзроўні)**

**ГЛАВА 1
АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ**

1. Дадзеная вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Замежная мова» (англійская, нямецкая, французская, іспанская, кітайская) (далей – вучэбная праграма) прызначана для V–IX класаў устаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі (базавы і павышаны ўзроўні).

2. Дадзеная вучэбная праграма разлічана на 105 вучэбных гадзін для вывучэння замежнай мовы на базавым узроўні (3 вучэбныя гадзіны на тыдзень) і 175 вучэбных гадзін – на павышаным узроўні (5 вучэбных гадзін на тыдзень) у V–VIII класах; 102 вучэбныя гадзіны для вывучэння замежнай мовы на базавым узроўні (3 вучэбныя гадзіны на тыдзень) і 170 вучэбных гадзін – на павышаным узроўні (5 вучэбных гадзін на тыдзень) у IX класе.

3. Генеральная мэта навучання замежнай мове заключаецца ў фарміраванні вучняў як суб'ектаў міжкультурнай камунікацыі праз авалоданне імі іншамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыяй і развіццё ў іх якасцей полікультурнай асобы, запатрабаваных сучасным інфармацыйным грамадствам ва ўмовах глабалізацыі. Генеральная мэта прадугледжвае пастаноўку і рэалізацыю адукацыйных, развіццёвых і выхаваўчых мэт у іх адзінстве.

Адукацыйныя мэты: моўнае і маўленчае развіццё асобы вучня шляхам забеспячэння практычнага валодання замежнай мовай як эфектыўным сродкам зносін у адзінстве яе кагнітыўнай, камунікатыўнай і экспрэсіўнай функцый; засваенне і актуалізацыя ведаў аб вывучаемай замежнай мове; авалоданне навыкамі і ўменнямі іншамоўнай маўленчай дзейнасці (успрыманне і разуменне іншамоўнага маўлення на слых, гаварэнне, чытанне, пісьмо і пісьмовае маўленне).

Развіццёвыя мэты: кагнітыўнае, камунікатыўнае, сацыякультурнае развіццё вучняў; авалоданне спосабамі фарміравання і фармулявання думкі на замежнай мове; развіццё лінгвістычнага кампанента гуманітарнага мыслення; узбагачэнне эмацыянальна-пачуццёвай сферы асобы.

Выхаваўчыя мэты: узбагачэнне духоўнага свету вучняў; фарміраванне маральных каштоўнасных арыентацый, грамадзянскасці і патрыятызму; выхаванне павагі да культуры і народа іншай краіны; фарміраванне псіхалагічнай гатоўнасці да міжкультурнай камунікацыі, уменняў ажыццяўляць зносіны ў кантэксце дыялогу культур.

4. Задачы навучання замежнай мове:

развіццё камунікатыўнай культуры вучняў, засваенне імі вуснага і пісьмовага маўлення на ўзроўні, дастатковым для адэкватнай трактоўкі інфармацыі, якая перадаецца і прымаецца; кагнітыўнае развіццё вучняў, што праяўляецца ў пераструктураванні асобных фрагментаў індывідуальнага вобраза карціны свету і ўспрымання свету вывучаемай мовы праз штучна сфарміраваны ў свядомасці лінгвадыдактычны канструкт, які дазваляе ўспрымаць пазнавальны свет у адпаведнасці з яго (гэтага свету) уласнымі сацыяльнымі, палітычнымі, культурнымі, моўнымі рэаліямі, а не праз прамы пераклад на гэтую мову схем роднай, нацыянальнай карціны свету;

сацыякультурнае развіццё асобы, арыентаванае на ўспрыманне «іншага» ў яго непадобнасці праз пазнанне каштоўнасцей новай культуры ў дыялогу з роднай; супастаўленне вывучаемай мовы з роднай і культуры гэтай мовы з нацыянальнай; фарміраванне ўменняў прадстаўляць сваю краіну і культуру ва ўмовах іншамоўных міжкультурных зносін;

развіццё каштоўнасцей арыентацый вучняў, якое ажыццяўляецца з дапамогай фарміравання гуманістычнай пазіцыі асобы праз стварэнне ўмоў для ўзбагачэння адпаведнага канструктыўнага досведу эмацыянальна-пачуццёвых адносін як найважнейшага фактару становішча ўспрымання «іншага», паважлівых адносін да яго, прызнання разнастайнасці культур; з'яўленне ў вучняў імкнення да супрацоўніцтва і ўзаемадзеяння з іншымі народамі;

развіццё матывацыі да вывучэння замежнай мовы праз фарміраванне патрэб лепш разумець навакольны свет і быць зразуметым ім; усведамленне важнасці валодання замежнай мовай для сацыялізацыі ў сучасным свеце;

развіццё самаадукацыйнага патэнцыялу вучняў, забеспячэнне іх гатоўнасці да самастойнай работы над мовай, у тым ліку неабходнымі тэхнікамі вучэбна-пазнавальнай дзейнасці, стратэгіямі самааналізу, саманазірання.

5. Метады і формы навучання і выхавання.

У сваёй сукупнасці мэты і задачы прадугледжваюць праектаванне і арганізацыю адукацыйнага працэсу на аснове патрабаванняў асобна арыентаванага, кампетэнтнаснага, камунікатыўнага, кагнітыўнага і сацыякультурнага падыходаў у іх адзінстве.

Канструяванне працэсу навучання патрабуе выкарыстання сучасных адукацыйных тэхналогій (сацыяльных, інфармацыйна-камунікатыўных і іншых тэхналогій. На вучэбных занятках неабходна мадэляваць сітуацыі міжкультурных зносін, актыўна прымяняць метады праблемнага навучання і эўрыстычныя метады, выкарыстоўваць розныя формы работы (парныя, групавыя, індывідуальныя і іншыя формы работы).

Выбар форм і метадаў навучання і выхавання вызначаецца на аснове мэт і задач вывучэння канкрэтнай тэмы, асноўных патрабаванняў да вынікаў вучэбнай дзейнасці вучняў, сфармуляваных у дадзенай вучэбнай праграме.

6. Чаканыя вынікі засваення дадзенай вучэбнай праграмы.

Прадметныя вынікі:

сфарміраваныя ўяўленні вучняў аб нормах замежнай мовы (фанетычных, лексічных, граматычных);

сфарміраваныя ўяўленні аб мове як сродку зносін, прынятых правілах культуры маўленчых паводзін;

валоданне правіламі маўленчага этыкету;

валоданне рознымі відамі маўленчай дзейнасці (чытанне, успрыманне і разуменне маўлення на слых, гаварэнне, пісьмовае маўленне);

уменне будаваць маўленчыя выказванні ў вуснай і пісьмовай формах з улікам задач і сітуацый зносін;

уменне свядома выкарыстоўваць іншамоўныя маўленчыя сродкі з мэтай зносін;

уменне адэкватна выкарыстоўваць маўленчыя сродкі для эфектыўнага вырашэння разнастайных камунікатыўных задач у межах вывучанай тэматыкі.

Метапрадметныя вынікі:

развітыя ўменні ўзаемадзеяння на замежнай мове з аднакласнікамі, педагогічным работнікам, з носбітамі мовы ў межах вывучанай тэматыкі, працаваць у калектыве, улічваць розныя меркаванні, каардынаваць работу ў пары або малой групе;

развітыя камунікатыўныя здольнасці вучня, уменні выбіраць адэкватныя моўныя і маўленчыя сродкі для паспяховага вырашэння камунікатыўнай задачы;

сфарміраваныя матывацыя да вывучэння замежнай мовы і вучэння ў цэлым;

уменне выбіраць аргументы для абгрунтавання ўласнай пазіцыі і правільна і аргументавана выкладаць свае думкі вусна і пісьмова;

уменне ўстанаўліваць прычынна-выніковыя сувязі, фармуляваць вывады на аснове аналізу звестак або фактаў;

уменне здабываць інфармацыю з пісьмовых і аўдыятэкстаў у межах вывучанай тэматыкі;

уменне выкарыстоўваць розныя крыніцы інфармацыі з вучэбна-пазнавальнымі мэтамі, працаваць з тэкставай і графічнай інфармацыяй, вылучаць галоўнае;

уменне рацыянальна выкарыстоўваць інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі пры вырашэнні розных задач.

Асобасныя вынікі:

добразычлівасць, павага, талерантнасць;

гатоўнасць да самаўдасканалення, матывацыя працягваць вывучэнне замежнай мовы;

знаёмства з культурнымі асаблівасцямі краіны вывучаемай мовы;

знаёмства з культурай свету праз замежную мову (літаратура, музыка, мастацтва, звычаі і традыцыі, славытыя мясціны, ежа, вольны час);

удасканаленне маўленчай культуры ў цэлым.

7. У якасці комплексных характарыстык, што выражаюць змест задач, разглядаюцца кампетэнцыі, паколькі яны задаюць нормы і патрабаванні да валодання замежнай мовай, якія дазваляюць прасачыць ступень сукупнай рэалізацыі мэт і задач.

Міжкультурная кампетэнцыя – стратэгічная кампетэнцыя, валоданне якой заклікана забяспечваць асэнсаванне вучнямі іншай лінгвакультуры, пазнанне імі сэнсавых арыенціраў іншага лінгвасоцыуму, уменні бачыць падабенства і адрозненні паміж культурамі і ўлічваць іх у працэсе іншамоўных зносін.

Камунікатыўная кампетэнцыя – валоданне сукупнасцю маўленчых, моўных, сацыякультурных норм вывучаемай мовы, а таксама кампенсаторнымі і вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі, якія дазваляюць вучню вырашаць маўленчыя, адукацыйныя, пазнавальныя і іншыя задачы, што стаяць перад ім. У склад гэтай інтэгратыўнай кампетэнцыі ўваходзяць моўная, маўленчая, сацыякультурная, вучэбна-пазнавальная, кампенсаторная кампетэнцыі, якія разглядаюцца як субкампетэнцыі.

Маўленчая кампетэнцыя – сукупнасць навыкаў і ўменняў маўленчай дзейнасці (гаварэнне, успрыманне маўлення на слых, чытанне, пісьмовае маўленне), веданне норм маўленчых паводзін; набыццё на гэтай аснове вопыту іх выкарыстання для пабудовы лагічнага і звязнага па форме і змесце выказвання, а таксама для разумення сэнсу выказванняў іншых людзей.

Моўная кампетэнцыя – сукупнасць моўных ведаў аб правілах функцыянавання моўных сродкаў (фанетычных, арфаграфічных, лексічных і граматычных) у мове і навыкаў іх выкарыстання з камунікатыўнымі мэтамі.

Сацыякультурная кампетэнцыя – сукупнасць ведаў пра нацыянальна-культурную спецыфіку краін вывучаемай мовы, уменняў будаваць свае маўленчыя і немаўленчыя паводзіны ў адпаведнасці з гэтай спецыфікай, прадстаўляць на гэтай аснове сваю краіну і яе культуру ва ўмовах іншамоўных міжкультурных зносін.

Кампенсаторная кампетэнцыя – сукупнасць уменняў выкарыстоўваць дадатковыя вербальныя сродкі і невербальныя спосабы для вырашэння камунікатыўных задач ва ўмовах дэфіцыту наяўных моўных сродкаў.

Вучэбна-пазнавальная кампетэнцыя – сукупнасць агульных і спецыяльных вучэбных уменняў, неабходных для ажыццяўлення самастойнай дзейнасці па авалоданні замежнай мовай, вопыт іх выкарыстання.

Паслядоўнае і ўзаемазвязанае авалоданне пазначанымі ключавымі кампетэнцыямі забяспечвае фарміраванне ў вучняў адпаведных кампетэнтнасцей.

У сваёй сукупнасці мэты і задачы прадугледжваюць праектаванне і арганізацыю адукацыйнага працэсу на аснове патрабаванняў асобна арыентаванага, кампетэнтнага, камунікатыўнага, кагнітыўнага і сацыякультурнага падыходаў у іх адзінстве. Адсюль у якасці найважнейшых прынцыпаў ажыццяўлення адукацыйнага працэсу вызначаюцца наступныя:

забеспячэнне разумення культуры і ладу жыцця іншага народа і гатоўнасці ўспрымаць «іншага» ў яго непадобнасці і ўсведамлення вучнямі прыналежнасці да роднай культуры;

адзінства рэалізацыі камунікатыўнай, культурна-прагматычнай і аксіялагічнай функцый вывучаемай мовы;

арыентацыя працэсу навучання на забеспячэнне дыялогу культур на аснове ўсебаковага ўліку ўзаемасувязей мовы – мыслення – культуры;

забеспячэнне сацыялізацыі вучняў сродкамі замежнай мовы;

арганізацыя навучання замежнай мове як сродку іншамоўных зносін на аснове мадэлявання сітуацый міжкультурнай камунікацыі.

Пададзеныя палажэнні вызначаюць патрабаванні да зместу адукацыі.

8. Змест навучання прадстаўлены ў вучэбнай праграме праз прадметна-тэматычны змест зносін, патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці, моўны матэрыял (фанетыка, лексіка, граматыка).

У прадметна-тэматычным змесце зносін абазначаны камунікатыўныя задачы для вывучэння замежнай мовы на базавым і павышаным узроўнях.

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці: працягласць гучання тэксту, колькасць рэплік на кожнага субсяседніка ў дыялагічным маўленні, аб'ём выказвання ў маналагічным маўленні, аб'ём тэксту для чытання, аб'ём тэксту для пісьмовага маўлення – задаюць асноўныя параметры для ўсіх відаў маўленчай дзейнасці. Дадзеныя параметры, а таксама аб'ём прадуктыўнага і рэцэптыўнага лексічнага мінімуму абазначаюцца наступным чынам: першая лічба – патрабаванні для базавага ўзроўню, другая – для павышанага ўзроўню. Напрыклад: працягласць гучання тэксту: 1–1,5 мінуты; прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак; рэцэптыўны мінімум: 150–250 лексічных адзінак; агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 820–900 лексічных адзінак; агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 390–550 лексічных адзінак.

Граматычны матэрыял, які падлягае вывучэнню, аднолькавы для ўсіх відаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі. Патрабаванні да валодання граматычным матэрыялам адрозніваюцца аб'ёмам яго прадуктыўнага засваення.

Адрозненні ў авалоданні замежнай мовай пры яе вывучэнні (у залежнасці ад колькасці адведзеных гадзін) выяўляюцца ў наступных параметрах:

аб'ём засвоенага прадуктыўнага і рэцэптыўнага лексічнага матэрыялу;

колькасць прадуктыўнага засвоенага граматычнага матэрыялу;

ступень складанасці і колькасць вырашаемых камунікатыўных задач;

ступень самастойнасці ў інтэрпрэтацыі з'яў міжкультурнай камунікацыі;

ступень падрыхтаванасці ажыццяўляць маўленчыя і немаўленчыя паводзіны адэкватна сацыякультурнай спецыфіцы краін вывучаемай мовы;

узровень гатоўнасці вучняў да самастойнай дзейнасці па авалоданні замежнай мовай.

Больш высокія патрабаванні да валодання моўным і маўленчым матэрыялам пры вывучэнні замежнай мовы на павышаным узроўні забяспечаць больш высокі ўзровень фарміравання ў вучняў моўных навыкаў і маўленчых уменняў, што будзе выражацца ў іх здольнасці больш якасна вырашаць вучэбныя камунікатыўныя задачы.

ГЛАВА 2

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў V КЛАСЕ.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

105 (175) гадзін

Сферы зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу навучальнага года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Здаровы лад жыцця	Расказаць пра сняданак, абед і вячэру ў сям'і; распытаць сваяка (сябра) пра сняданак, абед і вячэру ў яго сям'і; расказаць пра здоравае харчаванне; распытаць субсяседніка пра здоравае харчаванне; расказаць пра асноўныя недамаганні; распытаць субсяседніка пра асноўныя недамаганні (базавы і павышаны ўзроўні); даць парадку па здаровым ладзе жыцця (гігіена, харчаванне, зарадка) (павышаны ўзровень)

	Горад і вёска	Распытаць, як прайсці куды-небудзь; растлумачыць, як прайсці куды-небудзь; запытаць і даць інфармацыю пра месца пражывання (адрас, тэлефон); назваць правілы бяспечных паводзін на вуліцах горада або вёскі; апісаць родны горад або вёску (базавы і павышаны ўзроўні); расказаць пра жыццё ў горадзе або сельскай мясцовасці; распытаць суб'ядніка пра жыццё ў горадзе або сельскай мясцовасці (павышаны ўзровень)
Сацыяльна-культурная	Канікулы	Расказаць пра свае заняткі на канікулах; распытаць сябра пра яго заняткі на канікулах; расказаць пра летні адпачынак (базавы і павышаны ўзроўні); расказаць пра самае яркае ўражанне падчас канікул (павышаны ўзровень)
	Святы	Расказаць пра асноўныя святы Рэспублікі Беларусь; распытаць суб'ядніка пра асноўныя святы краіны вывучаемай мовы; павіншаваць са святам; адказаць на віншаванне; назваць традыцыйныя святочныя стравы ў сваёй краіне і краіне вывучаемай мовы (базавы і павышаны ўзроўні); параўнаць святкаванне Новага года, Нараджэння Хрыстова ў сваёй краіне і краіне вывучаемай мовы (павышаны ўзровень)
	Тэлеперадачы	Назваць любімыя тэлеперадачы; распытаць пра любімыя тэлеперадачы; выказаць меркаванне пра тэлеперадачы (базавы і павышаны ўзроўні); парэкамендаваць паглядзець тэлеперадачу і аргументаваць сваё меркаванне (павышаны ўзровень)
	Падарожжы	Расказаць пра падарожжа (месца, час, транспарт, уражанні); распытаць пра падарожжа (месца, час, транспарт, уражанні); прыняць (адхіліць) прапанову аб падарожжы (базавы і павышаны ўзроўні); расказаць пра падарожжа, якое запомнілася па кнізе (фільме) (павышаны ўзровень)
Сацыяльна-пазнавальная	Свет вакол нас	Апісаць прыродныя асаблівасці кантынентаў; назваць краіны, у якіх гавораць на вывучаемай замежнай мове (базавы і павышаны ўзроўні); расказаць пра жывёльны свет розных кантынентаў; распытаць пра жывёльны свет розных кантынентаў (павышаны ўзровень)

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых указанні педагагічнага работніка, звязаныя з вядзеннем урока, іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, пабудаваныя на вывучаным моўным матэрыяле, у прад'яўленні педагагічнага работніка і ў гуказапісе, у тэмпе, набліжаным да натуральнага, з візуальнай апорай.

Віды тэкстаў: казка, апавяданне, рыфмоўка, верш, песня, дыялог.

Працягласць гучання тэксту: 1–1,5 хвіліны.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець запытваць і паведамляць інфармацыю асабістага характару.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог-віншаванне, дыялог – пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 4–5.

Мaнaлaгiчнaе мaўлeннe
Вучнi пaвiннi ўмeць:
пaвeдaмлaць iнфaрмaцiю;
aпiсвaць прaдмeтy i з'явy;
кoрaткa пeрaкaзвaць змeст прaслухaнaгa (прaчyтaнaгa) тэкcтy з выкaрыcтaннeм
вiзуaльнaх aпoр.

Вiдy мaнaлaгiчнaгa выкaзвaннa: пaвeдaмлeннe, aпaвядaннe, aпiсaннe.

Аб'ём выкaзвaннa: нe мeнш зa 6–8 фрaз.

Чытaннe

Вучнi пaвiннi ўмeць чытaць сaмi сaбe i пoўнacцю рaзумeць тэкcтy, якiя зм'яшчaюць
1–2 % нeзнaёмых слoў i нe ўплывaюць нa рaзумeннe.

Аб'ём тэкcтy: прыклaднa 1300–2000 друкaвaных знaкaў з прaбeлaмi.

Вiдy тэкcтaў: кaзкa, aпaвядaннe, вepш, пeсня, зaгaдкa, cкoрaгaвoркa.

Пiсьмoвaе мaўлeннe

Вучнi пaвiннi ўмeць прaдyцyрaвaць нeсклaдaнaя вiдy тэкcтaў y aдпaвeднacцi
з нoрмaмi, пpынятymi ў кpaiнe вивучaемaй мoвe:

пaдпiсвaць вiншaвaльнyю пaштoўкy, зaпpашэннe;

пiсaць aсaбiстy лiст y мeжaх вивучaнaй тeмaтyкi.

Аб'ём тэкcтy: нe мeнш зa 30–40 слoў.

Пaтpабaвaннi дa aвaлoдaннa мoўным мaтэpыялaм

Англiйcкaя мoвa

Фaнeтyкa

Рытм aнглiйcкaгa мaўлeннa. Iнтaнaцыя пepaлiчэннa. Iнтaнaцыя зaгaднaх i клiчнaх
cкaзaў. Iнтaнaцыя фoрмyл мaўлeнчaгa этыкeтy.

Лeкcиkа

Пpадyктyўнy мiнiмyм: 210–250 лeкcичнaх aдзiнaк.

Рэцэптyўнy мiнiмyм: 120–180 лeкcичнaх aдзiнaк.

Агульнy аб'ём пpадyктyўнaй лeкcиkи: 610–650 лeкcичнaх aдзiнaк.

Агульнy аб'ём рэцэптyўнaй лeкcиkи: 240–300 лeкcичнaх aдзiнaк.

Слoвaўтвapэннe: cyфiкcы пpымeтнiкaў -(i)an, пpыcлoўяў -ly, дзeяcлoвaў -ate.

Пaкaзaльнiкi чacy: this (week), last (year), next (summer).

Гpамaтyкa

Гpамaтyчнy мaтэpыял длa пpадyктyўнaгa зacвaеннa

Мaрфaлoгiя

Нaзoўнiк: aсaблiвyя выпaдкi ўтвapэннa мнoжнaгa лiкy нaзoўнiкaў man – men,
woman – women, child – children, tooth – teeth, foot – feet, goose – geese, sheep – sheep,
mouse – mice. Нaзoўнiкi длa aбaзнaчэннa пpaдмeтaў, якiя мoжнa i нeльгa пaлiчыць.

Аpтыкль: a/an, the (aснoўнyя знaчэннi), знaчнaя aдcyтнacць apтыкльa. Аpтыкль
з гeaгpафiчнymi нaзвaмi (вyлицy, гaрaды, кpaiнy, кaнтынeнтy).

Пpымeтнiк: aсaблiвyя выпaдкi ўтвapэннa cтyпeнeй пapaўнaннa пpымeтнiкaў good,
bad.

Зaймeннiк: нeaзнaчaльнyя зaймeннiкi some, any, no, much, many. Аб'eктнy cклoн
aсaбoвoх зaймeннiкaў.

Дзeяcлoў: cцвapджaльнaя, aдмoўнaя i пытaльнaя фoрмy дзeяcлoвaў y Past Simple,
Future Simple.

Мадальныя дзеясловы *should (shouldn't)* для выказвання парады, рэкамендацыі, *must (mustn't)* для выражэння неабходнасці і забароны.

Прыслоўе: *yesterday, ago, next, tomorrow, today, always, often, sometimes, rarely, never, well, fast.*

Прыназоўнік: прыназоўнікі напрамку руху *to, along, past, over*; прыназоўнікі месца *at (home), behind, in front of, between, opposite, next to*; прыназоўнікі часу *in (November), to (quarter to two), past (half past two), at (Easter), on (New Year's Day), by (plane).*

Злучнік: *because.*

Сінтаксіс

Парадак слоў у сказе.

Складаназлучаны сказ са злучнікамі *and, but.*

Нямецкая мова

Фанетыка

Націск у складаных словах. Адсутнасць націску на службовых словах. Інтанацыя простых развітых сказаў. Інтанацыя пабуджальных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 120–180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 610–650 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 240–300 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-er, -in* для абазначэння нацыянальнасцей, жыхароў гарадоў, населеных пунктаў.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: скланенне назоўнікаў у множным ліку ў давальным склоне. Назоўнікі для абазначэння прадметаў, якія можна або нельга палічыць.

Артыкль: артыкль перад геаграфічнымі назвамі (кантыненты, краіны, гарады, вуліцы).

Азначальны артыкль перад уласным імем, калі перад ім стаіць азначэнне.

Незначальны артыкль перад назоўнікам пасля безасабовага звароту *es gibt*.

Займеннік: пыталны займеннік *welcher (welches, welche)*.

Дзеяслоў: зваротныя дзеясловы. Дзеяслоў *sein* у простым прошлым часе *Präteritum Aktiv*. Часавая форма прошлага часу *Perfekt Aktiv*.

Загадны лад.

Прыназоўнік: прыназоўнікі *durch, für, um*, якія патрабуюць вінавальнага склону. Прыназоўнікі *zu, mit*, якія патрабуюць давальнага склону.

Сінтаксіс

Парадак слоў у простым развітым сказе з дапаўненнем у давальным і вінавальным склонах; са зваротнымі дзеясловамі; з выказнікам, выражаным дзеясловамі ў часавай форме *Perfekt Aktiv* (рамачная канструкцыя); у пабуджальных сказах.

Складаназлучаныя сказы са злучнікам *denn*. Парадак слоў у складаназлучаных сказах.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: скланенне назоўнікаў у множным ліку.

Прыметнік: скланенне прыметнікаў пасля незначальнага артыкля, прыналежных займеннікаў і займенніка *kein (keine)* ў назоўным і вінавальным склонах.

Артыкль: неазначальны артыкль перад назоўніка́м пасля дзеясловаў *suchen, sich wünschen*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі *bis, entlang*, якія патрабуюць вінавальнага склону.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы са злучніка́м *weil***. Парадак слоў у складаназалежных сказах**.

Французская мова

Фанетыка

Адрозненне на слых і дакладнае вымаўленне ўсіх гукаў французскай мовы. Счапленне і звязванне. Інтанацыйная мадэль апавядальнага (сцвярдзальнага і адмоўнага), пабудзальнага і пыталнага сказаў. Інтанацыя формул маўленчага этыкету.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 120–180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 610–650 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 240–300 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў і прыметнікаў *-ien, -ienne; -ais, -aise; -aine; -ois, -oise*; прыстаўка дзеясловаў *re-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: мужчынскі і жаночы род назоўнікаў, якія абазначаюць нацыянальнасць.

Артыкль: ужыванне неазначальнага, азначальнага, частковага артыкляў (паўтарэнне); артыкль перад геаграфічнымі назвамі (краіны, кантыненты); адсутнасць артыкля ў назвах гарадоў; адсутнасць артыкля пры адмаўленні. Злітны артыкль у выразе *avoir mal à ...*.

Прыметнік: ступені параўнання якасных прыметнікаў (акрамя *bon, mauvais*).

Займеннік: неазначальна-асабовы займеннік *on*; пыталны займеннік *qui*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі да 1000; парадкавыя лічэбнікі звыш 100.

Дзеяслоў: *le présent* дзеясловаў I, II, III груп; прошлы складаны час *le passé composé* з дзеясловамі *avoir* і *être* (акрамя зваротных); прошлы незакончаны час *l'imparfait*. Загадны лад.

Прыслоўе: прыслоўі *hier, aujourd'hui, demain; d'abord, ensuite, puis, enfin*. Пыталныя прыслоўі *où, d'où, quand, pourquoi, comment, combien*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі месца і напрамку руху; прыназоўнікі *en/à* для абазначэння спосабу перамяшчэння.

Сінтаксіс

Парадак слоў у пыталным сказе з проста́й і складанай інверсія́й (агульнае пытанне; пытанне да адушаўлёнага дзейніка; пытанне да акалічнасці).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Дзеяслоў: бліжэйшы будучы час *le futur proche*; бліжэйшы прошлы час *le passé récent*.

Будучы прасты час *le futur simple* дзеясловаў I і II груп*.

Прыметнік: ступені параўнання прыметнікаў *bon, mauvais**.

Прыназоўнік: ужыванне прыназоўніка *de* пасля слоў, якія абазначаюць колькасць*.

Испанская мова

Фанетыка

Інтанацыя пабуджальных і клічных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 120–180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 610–650 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 240–300 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: прыстаўкі *ge-*, *in-(im-)*, *des-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: *presente de indicativo* знамянальных дзеясловаў.

Загадны лад *modo imperativo* (сцвярджальная форма *tú, vosotros*).

Прыслоўе: прыслоўі *ya, todavía, jamás, nunca, siempre, a veces*.

Сінтаксіс

Клічныя і пабуджальныя сказы.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: *pretérito perfecto de indicativo, pretérito imperfecto de indicativo, pretérito indefinido**.

Ужыванне форм *participio pasado* ў функцыі азначэння**.

Сінтаксіс

Складаназлучаныя сказы са злучнікамі *pero, y*.

Кітайская мова

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых указанні педагагічнага работніка, звязаныя з вядзеннем урока, і іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, пабудаваныя на вывучаным моўным матэрыяле, у прад'яўленні педагагічнага работніка і ў гуказапісе, у тэмпе, набліжаным да натуральнага, з візуальнай апорай.

Віды тэкстаў: казка, апавяданне, рыфмоўка, верш, песня, дыялог.

Працягласць гучання тэксту: 1–1,5 хвіліны.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець запытаць і паведаміць інфармацыю, вызначаную прадметна-тэматычным зместам зносін.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог-віншаванне, дыялог – пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 4–5.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

паведамляць інфармацыю;

апісваць прадметы і з'явы;

коратка пераказваць змест прачытанага (праслуханага) тэксту з выкарыстаннем візуальнай апоры.

Віды маналагічнага выказвання: паведамленне, апавяданне, апісанне.

Аб'ём выказвання: 6–8 фраз.

Чытанне

Вучні павінны ўмець чытаць самі сабе тэксты, напісаныя з дапамогай іерогліфаў, разумець асноўны змест і вылучаць асобныя дэталі прачытанага.

Аб'ём тэксту – 0,3 старонкі.

Вучні павінны ўмець чытаць іерогліфы (100–200 адзінак) і простыя сказы, напісаныя іерогліфамі.

Віды тэкстаў: казка, апавяданне, верш, песня, загадка, скорагаворка.

Пісьмовае маўленне

Вучні павінны ўмець прадудыраваць нескладаныя віды тэкстаў, напісаныя з дапамогай транскрыпцыйных знакаў, у адпаведнасці з нормамаі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

падпісаць віншавальную паштоўку, запрашэнне;

пісаць асабісты ліст у межах вывучанай тэматыкі.

Аб'ём тэксту: 30–40 слоў.

Вучні павінны ўмець пісаць іерогліфы (80–160 адзінак) і простыя сказы, напісаныя іерогліфамі.

Патрабаванні да авалодання моўным матэрыялам

Фанетыка

Вымаўленне складоў трэцяга тону, якія ідуць запар. Змяненне тону лічэбніка. Інтанацыя пералічэння. Інтанацыя пабуджальных і клічных сказаў. Інтанацыя формул маўленчага этыкету.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 120–180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 610–650 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 240–300 лексічных адзінак.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Лічэбнік: лічэбнікі ад 50 да 100.

Займеннік: указальныя займеннікі **这** і **那** у спалучэнні з лічыльнымі словамі.

Дзеяслоў: паказчык цяперашняга часу **在**.

Прыслоўе: **太, 很, 不, 真, 多, 少, 很多, 很少, 不多, 不少, 附近, 只**.

Паслялог: **外边**.

Сінтаксіс

Сказы, якія абазначаюць размяшчэнне прадметаў у прасторы, (在) ...**上有/是...**, ...**在...上**.

Сказы наяўнасці з дзеясловам **有**.

Выражэнне паслядоўнасці дзеянняў з дапамогай прыслоўяў **先...然后**.

Дзеяслоўнае дапаўненне стану (...**得...**).

Спецыяльныя пытанні з пыталымі словамі **为什么?, 怎么?**.

Альтэрнатыўнае пытанне са злучнікамі **还是**.

Пытальныя сказы з удакладняльнымі выразамі **好吗?, ...怎么样?**

Пабуджальныя сказы з часціцай **...吧...!** або **让...吧...!**

Канструкцыя **越来越**.

Канструкцыі **从来没...过, 以前...过, 从...开始**.

Канструкцыя **如果...那就**.

ГЛАВА 3
ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў VI КЛАСЕ.
АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ
 105 (175) гадзін

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу навучальнага года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Ежа	Запытаць і даць інфармацыю аб прадуктах у магазіне і на рынку (цана, вага, колькасць); заказаць, аплаціць ежу ў кафэ; прапанаваць рэцэпт любімай стравы (базавы і павышаны ўзроўні); расказаць пра нацыянальныя стравы Рэспублікі Беларусь; распытаць пра нацыянальныя стравы краіны вивучаемай мовы (павышаны ўзровень)
	Дапамога дома	Расказаць пра свае хатнія абавязкі; распытаць пра хатнія абавязкі (заможнага) субяседніка; назваць бытавую тэхніку і растлумачыць яе прызначэнне; апісаць свой пакой, сваю кватэру (свой дом) (базавы і павышаны ўзроўні); расказаць пра перавагі выкарыстання бытавой тэхнікі; расказаць пра размеркаванне хатніх абавязкаў у сям’і; выказаць свае адносіны да выканання хатніх абавязкаў (павышаны ўзровень)
Вучэбна-працоўная	Школа	Апісаць сваю школу (будынак, кабінеты, пляцоўкі); расказаць аб правілах паводзін у школе; паведаміць пра распарадак работы сваёй школы; распытаць (заможнага) субяседніка пра распарадак работы школы (базавы і павышаны ўзроўні); параўнаць правілы паводзін у школах Рэспублікі Беларусь і ў школах краіны вивучаемай мовы; параўнаць распарадак работы школ у Рэспубліцы Беларусь і школ у краіне вивучаемай мовы (павышаны ўзровень)
Сацыяльна-культурная	Фільмы. Кнігі	Прапанаваць сябру пайсці ў кіно (бібліятэку); прыняць ці адхіліць прапанову; распытаць аб прагледжаным фільме (прачытанай кнізе); выказаць сваё меркаванне пра фільм (кнігу) (базавы і павышаны ўзроўні); расказаць пра любімага акцёра (пісьменніка); выказаць сваё меркаванне пра персанажа фільма (кнігі) і абгрунтаваць яго (павышаны ўзровень)
	Любімыя заняткі	Расказаць пра свае захапленні; распытаць субяседніка пра яго захапленні (базавы і павышаны ўзроўні); выказаць свае адносіны да розных хобі; расказаць пра любімыя заняткі членаў сям’і (сяброў) (павышаны ўзровень)
Сацыяльна-пазнавальная	Рэспубліка Беларусь і краіны вивучаемай мовы	Апісаць геаграфічнае становішча Рэспублікі Беларусь; расказаць пра нацыянальныя сімвалы Рэспублікі Беларусь; распытаць пра геаграфічнае становішча краіны вивучаемай мовы; распытаць пра нацыянальныя сімвалы краіны вивучаемай мовы (базавы і павышаны ўзроўні); параўнаць прыродныя асаблівасці Рэспублікі Беларусь і краін вивучаемай мовы; расказаць пра слаўтэя мясціны Рэспублікі Беларусь (павышаны ўзровень)

	Прырода	Расказаць пра прыроду Рэспублікі Беларусь; апісаць жывёл (расліны), якія маюць патрэбу ў абароне; растлумачыць неабходнасць абароны жывёл (раслін) (базавы і павышаны ўзроўні); параўнаць жывёльны і раслінны свет Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы (павышаны ўзровень)
--	---------	---

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, якія прад'яўляюцца педагагічным работнікам і ў гуказапісе, у натуральным тэмпе, з вербальнай апорай, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

вылучаць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць 1 % незнаёмых слоў, што не ўплываюць на разуменне;

адносна поўна разумець тэксты, пабудаваныя на вывучаным моўным матэрыяле; выбарачна разумець неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю.

Віды тэкстаў: казка, апавяданне, верш, песня, легенда, дыялог.

Працягласць гучання тэксту: 1–1,5 хвіліны.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

запытваць і паведамляць інфармацыю, якая вызначаецца прадметна-тэматычным зместам зносін;

прымаць прапанову або адхіляць яе.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог – абмен думкамі, дыялог – пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 5–6.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

апісваць прадметы і з'явы; паведамляць інфармацыю, уключаючы апісанне;

коратка пераказваць змест прачытанага (праслуханага) тэксту.

Віды маналагічных выказванняў: апісанне, паведамленне, апавяданне.

Прыкладны аб'ём выказвання: не менш за 6–9 фраз.

Чытанне

Вучні павінны разумець тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

разумець асноўны змест адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

поўнасцю разумець змест адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

знаходзіць у тэкстах неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю (праглядальнае, пошукавае чытанне).

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу, могуць уключаць да 2–3 % незнаёмых слоў, якія не перашкаджаюць разуменню. Аб'ём тэксту: прыкладна 1700–2500 друкаваных знакаў з прабеламі.

Тэксты, арыентаваныя на поўнае разуменне, могуць уключаць да 1–2 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: 1300–2000 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: апавяданне, верш, асабісты ліст, артыкул з дзіцячага часопіса, меню, школьны расклад, кінаафіша, анатацыя.

Пiсьмовае маўленне

Вучнi павiнны ўмець прадудыраваць нескладаныя вiды пiсьмовых тэкстаў у адпаведнасцi з нормамаi, прынятымаi ў краiне вивучаемай мовы:

скласцi меню;

пiсаць асабiсты лiст у межах вивучанай тэматыкi;

паведамляць у анкеце асноўныя звесткi асабiстага характару.

Аб'ём тэксту: не менш за 45–60 слоў.

Патрабаваннi да авалодання моўным матэрыялам

Англiйская мова

Фанетыка

Асiмiляцыя гукаў. Інтанацыя агульных, спецыяльных, альтэрнатыўных і раздзяляльных пытанняў.

Лексiка

Прадуктыўны мiнiмум: 210–250 лексiчных адзiнак.

Рэцэптыўны мiнiмум: 150–250 лексiчных адзiнак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексiкi: 820–900 лексiчных адзiнак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексiкi: 390–550 лексiчных адзiнак.

Словаўтварэнне: суфiксы прыметнiкаў -y, -ful, -ous, -al.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогiя

Назоўнiк: асаблiвыя выпадкi ўтварэння множнага лiку назоўнiкаў deer, fish, bison, species, life – lives, leaf – leaves, wolf – wolves.

Артыкль: артыкль з назвамаi прадуктаў харчавання, страў, прыёмаў ежы. Артыкль з геаграфiчнымi назвамаi (рэкi, азёры, моры, акiяны, горы).

Лiчэбнiк: hundred, thousand, million.

Займеннiк: неазначальныя займеннiкi few, little. Вытворныя неазначальных займеннiкаў some, any, no. Пытальныя займеннiкi what, who, where, when, why, how.

Дзеяслоў: сцвярджалная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у Present Perfect, Past Continuous. Мадальны дзеяслоў to have to для выражэння вымушанай неабходнасцi.

Прыслоўе: ever, never, just, already, yet, so, such.

Прыназоўнiк: from ... to.

Злучнiк: while.

Сiнтаксiс

Структура агульнага, альтэрнатыўнага і спецыяльнага пытанняў.

Параўнальныя сказы са злучнiкам than.

Складаназалежныя сказы з даданымi сказамаi прычыны са злучнiкам because.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогiя

Дзеяслоў: сцвярджалная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у Present Simple Passive.

Параўнанне ўжывання часоў Present Perfect і Past Simple*.

Нямецкая мова

Фанетыка

Інтанацыя складаназлучаных сказаў. Нацiск у дзеясловах з аддзяляемымi і неаддзяляемымi прыстаўкамаi. Інтанацыя простых развiтых сказаў з дзеясловамаi з аддзяляемай прыстаўкай.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150–250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 820–900 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 390–550 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў жаночага роду -e, -ie, -ung, -heit, -keit, -ik, -schaft.

Аддзяляемыя прыстаўкі дзеясловаў ab-, an-, auf-, aus-, ein-, mit-, vor-, zurück-, zu-; неаддзяляемыя прыстаўкі дзеясловаў be-, ge-, er-, ver-.

Суфіксы назоўнікаў жаночага роду -ei, -ur, -tät, -tion*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: род назоўнікаў (вызначэнне па фармальным прыметах): жаночы род – асобы жаночага полу і іх прафесіі на -in, аддзяяслоўныя назоўнікі з суфіксам -t, назвы дрэў і кветак (выключэнне der Ahorn); назоўнікі з іншымі суфіксамі (гл. «Лексіка»).

Скланенне назоўнікаў жаночага роду.

Множны лік назоўнікаў жаночага роду.

Артыкль: адсутнасць артыкля перад назоўнікам, які абазначае рэчыва без указання канкрэтнай колькасці; перад абстрактным назоўнікам; перад рэчыўным назоўнікам з указаннем адзінкі вымярэння.

Займеннік: неазначальна-асабовы займеннік man.

Дзеяслоў: мадальны дзеяслоў dürfen для выражэння дазволу, ветлівай просьбы, забароны.

Формы дзеясловаў з аддзяляемымі і неаддзяляемымі прыстаўкамі. Часавая форма простага прошлага часу Präteritum Aktiv.

Прыназоўнік: прыназоўнікі месца vor, hinter, über, unter, neben, zwischen, якія патрабуюць давальнага або вінавальнага склону. Прыназоўнікі aus, nach, якія патрабуюць давальнага склону.

Сінтаксіс

Складаназлучаныя сказы са злучнікамі und, aber, oder. Парадак слоў у складаназлучаных сказах.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: мадальны дзеяслоў sollen для выражэння абавязку*.

Дзеясловы з неаддзяляемымі прыстаўкамі ent-, emp-, miss-, zer-**.

Часавая форма будучага часу Futurum I Aktiv*.

Французская мова

Фанетыка

Інтанацыя складаназлучаных сказаў. Інтанацыя складаназалежных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150–250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 820–900 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 390–550 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: прыстаўкі дзеясловаў dé-, dés-, pré-.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: назоўнікі мужчынскага і жаночага роду ў адзіночным і множным ліку.

Артыкль: розныя выпадкі ўжывання азначальнага, неазначальнага, частковага артыкляў (паўтарэнне); замена артыкля прыназоўнікам *de* пасля назоўнікаў, якія абазначаюць колькасць, і ў адмоўным сказе. Ужыванне прыназоўніка *de* пасля колькасных лічэбнікаў *un million d'héctares, un milliard d'habitants*.

Прыметнік: ступені параўнання прыметнікаў *bon, mauvais*; формы прыметнікаў *beau (bel) – belle, vieux (vieil) – vieille, nouveau (nouvel) – nouvelle*.

Займеннік: адносныя займеннікі *qui, que*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі звыш 1000.

Дзеяслоў: будучы час *le futur simple* дзеясловаў I, II і III груп; бліжэйшы будучы час *le futur proche* і бліжэйшы прошлы час *le passé récent*; прошлы закончаны час *le passé composé* зваротных дзеясловаў; параўнанне ўжывання часоў *le passé composé* і *l'imparfait*.

Злучнік: *et, ou, mais, parce que, comme*.

Сінтаксіс

Складаназлучаныя сказы са злучнікамі *et, ou, mais*. Складаназалежныя сказы з даданымі азначальнымі і даданымі прычынамі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: залежны стан у *présent**.

Займеннік: ужыванне займенніка *en* у канструкцыях *ilm'en faut deux; il y en a (deux), nous en avons (deux)*.

Часціца: адрозненне ва ўжыванні сцвярдзальных часціц *oui* і *si**.

Іспанская мова

Фанетыка

Інтанацыя складаназалежных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150–250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 820–900 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 390–550 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-able, -ible*; суфіксы назоўнікаў *-ismo, -dad, -tad, -eza, -ura*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: знамянальныя дзеясловы ў *pretérito indefinido, pretérito imperfecto de indicativo*.

Будучы час *futuro simple*.

Канструкцыі *empezar a + infinitivo, terminar de + infinitivo*.

Загадны лад *modo imperativo, afirmativo (tú, vosotros)*.

Займеннік: асабовыя займеннікі ў якасці прамога і ўскоснага дапаўнення.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі звыш 100.

Злучнікі: *que, si*.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы з даданымі дапаўняльнымі і ўмоўнымі сказамі I тыпу.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: pluscuamperfecto de indicativo.

Ужыванне форм participio pasado ў функцыі азначэння*.

Залежны стан voz pasiva*.

Канструкцыя al + infinitivo.

Герундый: gerundio simple. Канструкцыя estar + gerundio simple.

Кітайская мова

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых іншамовныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, якія прад'яўляюцца педагагічным работнікам і ў гуказапісе, у натуральным тэмпе, з вербальнай апорай, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

вылучаць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць 1 % незнаёмых слоў, што не ўплываюць на разуменне; адносна поўна разумець тэксты, пабудаваныя на вывучаным мовным матэрыяле;

выбарчна разумець неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю.

Віды тэкстаў: казка, апавяданне, верш, песня, легенда, дыялог.

Працягласць гучання тэксту: 1–1,5 хвіліны.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець запытаць і паведаміць інфармацыю, вызначаную прадметна-тэматычным зместам зносін.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог – абмен думкамі, дыялог – пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 5–6.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

апісваць прадметы і з'явы, уключаючы элементы параўнання;

паведамляць інфармацыю, уключаючы апісанні і параўнанні;

коратка пераказваць змест прачытанага (праслуханага) тэксту.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, паведамленне, апавяданне.

Прыкладны аб'ём выказвання: не менш за 6–9 фраз.

Чытанне

Вучні павінны разумець тэксты, напісаныя з дапамогай іерогліфаў, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

разумець асноўны змест тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

адносна поўна разумець змест тэкстаў (вывучальнае чытанне);

знаходзіць у тэкстах неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю (пошукавае, праглядальнае чытанне).

Аб'ём тэксту, прызначанага для разумення асноўнага зместу: 0,5 старонкі.

Аб'ём тэксту, арыентаванага на адносна поўнае разуменне: 0,3–0,5 старонкі.

Вучні павінны ўмець:

чытаць іерогліфы (150–350 адзінак), сказы і тэксты (аб'ём да 0,2 старонкі), напісаныя іерогліфамі.

Віды тэкстаў: апавяданне, верш, асабісты ліст, артыкул з дзіцячага часопіса, меню, школьны расклад, кінаафіша, анатацыя.

Пісьмовае маўленне

Вучні павінны ўмець прадудыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў, напісаных у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

скласці меню;

пісаць асабісты ліст у межах вывучанай тэматыкі;

паведамляць у анкеце асноўныя звесткі асабістага характару.

Аб'ём тэксту: 45–60 слоў.

Вучні павінны ўмець пісаць іерогліфы (100–260 адзінак), сказы і тэксты (аб'ём да 0,2 старонкі), напісаныя іерогліфамі.

Патрабаванні да авалодання моўным матэрыялам

Фанетыка

Інтанацыя агульнага пытання ў сцвярдзальна-адмоўнай форме.

Інтанацыя спецыяльных пытанняў.

Інтанацыя пытання з часціцай 呢.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150–250 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 820–900 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 390–550 лексічных адзінак.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Лічыльныя словы 部, 片, 座, 套, 首, 头, 群, 匹.

Лічэбнік: лічэбнікі ад 100 да 1000. Прэфікс парадкавых лічэбнікаў 第.

Прыметнік: утварэнне ступені параўнання прыметнікаў з дапамогай параўнальных канструкцый: ...比... з дапаўненнем меры і ступені (一点儿, 多了, 得多, 极了), ...比... з дапаўненнем колькасці, 跟...一样, 像...一样, ...比... у сказах з дзеяслоўным выказнікам (1).

Займеннік: указальныя займеннікі 这些, 那些.

Дзеяслоў: 过 и 了. Адмоўная і пытальная формы прошлага часу.

Мадальныя дзеясловы 应该, 能, 可以, 要, 愿意. Мадальны дзеяслоў 要 для выражэння будучага часу.

Прыслоўе: прыслоўі частотнасці 总是, 经常, 有时, 从来(不). Прыслоўе 还. Прыслоўі 非常, 特别, 挺, 最, 更. Прыслоўі 又 и 再.

Паслялог: 北边, 南边, 西边, 东边.

Злучнік: 或者, 但是, 可是.

Сінтаксіс

Дапаўненні кратнасці 遍, 次.

Сказы з іменным выказнікам без звязкі 是.

Сказы з дзеяслоўным выказнікам.

Сказы з дзеясловам-звязкай 是.

Сказы з дзеясловам 有.

Сказы з адным дапаўненнем.

Сказы з мадальным дзеясловам і дзеясловам 喜欢.

Шматдзеяслоўныя сказы (мэты).

Сказы з якасным выказнікам.

Пытанне з часціцай 呢.

Спецыяльнае пытанне з 几, 几个, 多少.

Сказы, якія абазначаюць размяшчэнне ў прасторы (在)...上有一个 .../是... .
 Структура сказа з дапаўненнем працягласці.
 Агульнае пытанне ў сцвярдзальна-адмоўнай форме.
 Спецыяльныя пытанні з пыталымі словамі 哪儿? 多少? 多长时间? 怎么? 怎么样?
 Кароткія адказы на агульныя пытанні.
 Канструкцыі 一边...一边, 每天都..., 跟...一起..., ...极了, 因为...所以, 一点儿,
 有一会儿, 一些, 有的...有的...

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Сінтаксіс
 Канструкцыі 用...做..., ...对...有/没有好处, 坐/骑...去/走, 往/前...走/拐,
 ...离...远/近, 从...回/到/去/来.

ГЛАВА 4

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў VII КЛАСЕ.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

105 (175) гадзін

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу навучальнага года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Знешнасць і характар	Апісаць знешнасць чалавека і яго характар; распытаць пра знешнасць і характар сябра (членаў сям'і); выказаць і аргументаваць сваё меркаванне наконт характару чалавека; выказаць камплімент наконт знешнасці (базавы і павышаны ўзроўні); абмеркаваць характар героя фільма (кнігі) (павышаны ўзровень)
	Пакупкі	Расказаць пра розныя магазіны ў Рэспубліцы Беларусь; распытаць пра магазіны ў краіне вывучаемай мовы; запытаць і паведаміць інфармацыю пры набыцці нехарчовых тавараў (базавы і павышаны ўзроўні); даць параду пры выбары пакупкі; расказаць пра свае адносіны да пакупак (павышаны ўзровень)
	Сябры	Расказаць пра сваіх сяброў і знаёмых (знешнасць, характар, любімыя заняткі); расказаць гісторыю знаёмства з сябрам (базавы і павышаны ўзроўні); распытаць субяседніка пра яго сяброў; выказаць меркаванне пра сапраўднае сяброўства, аргументуючы свой пункт погляду (павышаны ўзровень)
	Жыццё ў горадзе і вёсцы	Апісаць горад або вёску; распытаць субяседніка аб перавагах (недахопах) яго месца жыхарства; спытаць і растлумачыць дарогу (базавы і павышаны ўзроўні); правесці экскурсію па сваім горадзе або сваёй вёсцы; параўнаць жыццё ў гарадской і сельскай мясцовасці
Вучэбна-працоўная	Урок замежнай мовы	Выказаць свае адносіны да вывучэння замежнай мовы; расказаць пра ўрок замежнай мовы; абгрунтаваць важнасць вывучэння замежнай мовы (базавы і павышаны ўзроўні); абмеркаваць спосабы вывучэння замежнай мовы; распытаць пра выкананне дамашняга задання па замежнай мове (павышаны ўзровень)
Сацыяльна-культурная	Спорт	Расказаць пра папулярныя віды спорту; расказаць пра выдатных спартсменаў Рэспублікі Беларусь; распытаць субяседніка пра выдатных спартсменаў краіны вывучаемай мовы; распытаць субяседніка пра індывідуальныя заняткі спортам (базавы і павышаны ўзроўні); выказаць свае адносіны да заняткаў спортам і аргументаваць іх;

		даць парады па падтрыманні фізічнай формы; расказаць пра гісторыю Алімпійскіх гульняў (найбуйнейшыя спартыўныя спаборніцтвы) (павышаны ўзровень)
Сацыяльна-пазнавальная	Падарожжа па розных краінах	Выказаць і аргументаваць свае адносіны да падарожжа рознымі відамі транспарту; заказаць (купіць) білет на аўтобус (цягнік, самалёт); расказаць пра сваё рэальнае (уяўнае) падарожжа; абмеркаваць маршрут падарожжа (базавы і павышаны ўзроўні); падзяліцца ўражаннямі пра падарожжа; парэкамендаваць наведаць краіну або горад (павышаны ўзровень)

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, якія прад'яўляюцца педагагічным работнікам і ў гука- або відэазапісе, у натуральным тэмпе, з вербальнай апорай, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

вылучаць асноўную інфармацыю ў тэкстах, што змяшчаюць 1–2 % незнаёмых слоў, якія не ўплываюць на разуменне;

адносна поўна разумець тэксты, што змяшчаюць 1 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай або кантэкстуальнай здагадкі;

выбарачна разумець неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю.

Віды тэкстаў: апавяданне, верш, песня, легенда, аб'ява, фрагмент відэафільма, дыялог.

Працягласць гучання тэксту: 1,5–2 мінуты.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

запытваць і паведамляць інфармацыю, якая вызначаецца прадметна-тэматычным зместам зносін;

выказаць сваё меркаванне і даведацца пра адносіны суб'ядніка да атрыманай інфармацыі;

даваць эмацыянальную ацэнку.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог – абмен думкамі, дыялог – пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 5–6.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

апісваць і параўноўваць прадметы і з'явы;

расказаць аб праслуханым, прачытаным і ўбачаным;

паведамляць інфармацыю, спалучаючы апісанне, апавяданне і параўнанне.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, паведамленне, апавяданне, параўнанне.

Аб'ём выказвання: не менш за 8–10 фраз.

Чытанне

Вучні павінны разумець тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

разумець асноўны змест часткова адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

адносна поўна разумець змест часткова адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

знаходзіць у тэкстах неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю (праглядальнае, пошукавае чытанне);

устаўляе прычынна-выніковыя сувязі паміж фактамі тэксту і падзеямі.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу, могуць уключаць да 2–3 % незнаёмых слоў, якія не перашкаджаюць разуменню. Аб'ём тэксту: прыкладна 2200–3000 друкаваных знакаў з прабеламі.

Тэксты, арыентаваныя на адносна поўнае разуменне, могуць уключаць 1–2 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: прыкладна 1700–2500 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: апавяданне, верш, біяграфія, артыкул з часопіса, запрашэнне, спіс пакупак, e-mail, турыстычная брашура.

Пісьмовае маўленне

Вучні павінны ўмець прадудыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

пісаць асабісты ліст у межах вывучанай тэматыкі, у тым ліку e-mail;

коратка выкладаць змест прачытанага тэксту.

Аб'ём тэксту: не менш за 60–80 слоў.

Патрабаванні да авалодання моўным матэрыялам

Англійская мова

Фанетыка

Націск у сказе (самастойныя і службовыя часціны мовы). Націск у шматскладовых словах.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150–260 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1050–1180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 540–810 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў -ness; прыметнікаў -less, -ly; прыстаўка дзеясловаў ge-; састаўныя прыметнікі (kind – hearted).

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: назоўнікі, якія ўжываюцца толькі ў адзіночным (advice, money, knowledge) або множным ліку (trousers, outskirts, cattle, clothes); назоўнікі ў адзіночным ліку, якія маюць форму множнага ліку (gymnastics, athletics).

Артыкль: артыкль з назвамі відаў спорту і спартыўных спаборніцтваў, з назвамі славурых мясцін (тэатраў, кінатэатраў, музеяў, атэляў, аэрапортаў, паркаў, плошчаў).

Лічэбнік: субстантываваныя лічэбнікі (hundreds of (books)).

Займеннік: неазначальныя займеннікі neither, either, none.

Дзеяслоў: сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у Present Perfect Continuous; дзеясловы ў Present Simple, Present Continuous для выражэння дзеянняў у будучыні; выражэнне звыклых дзеянняў у мінулым з дапамогай used to.

Мадалныя дзеясловы: параўнанне ўжывання to have to – must; ужыванне could, to be able to для выражэння магчымасці або здольнасці выканання дзеянняў у мінулым.

Прыслоўе: too + прыметнік, прыметнік + enough.

Прыназоўнік: for (two years), since, before, after, till, until.

Злучнік: if, in case, when.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы з даданымі ўмовы і часу.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Прыметнік: узмацненне ступеней параўнання прыметнікаў: a lot, far, much (longer), slightly, a bit, a little (faster)*.

Дзеяслоў: сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у Past Simple Passive, Future Simple Passive.

Герундый: герундый у функцыі дзейніка, дапаўнення і часткі выказніка*.

Сінтаксіс

Кароткія структуры згоды (So do I.); нязгоды (Neither do I.)*

Нямецкая мова

Фанетыка

Націск у іншамоўных словах. Інтанацыйнае афармленне складаных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150–260 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1050–1180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 540–810 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў мужчынскага роду -er, -ler, -ing; суфіксы прыметнікаў -ig, -lich; прыметнік + прыметнік.

Суфіксы назоўнікаў мужчынскага роду -ant, -at, -ent, -it, -ist, -nom, -soph*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: род назоўнікаў (вызначэнне па фармальным прыметах): мужчынскі род – аддзеяслоўныя назоўнікі; назоўнікі з суфіксамі мужчынскага роду (гл. «Лексіка»). Скланенне назоўнікаў мужчынскага роду. Множны лік назоўнікаў мужчынскага роду.

Артыкль: азначальны артыкль, калі перад назоўнікам стаіць парадкавы лічэбнік або прыметнік у найвышэйшай ступені.

Прыметнік: скланенне прыметнікаў пасля неазначальнага артыкля, прыналежных займеннікаў і адмоўнага займенніка kein.

Ступені параўнання прыметнікаў. Асаблівыя выпадкі ўтварэння ступеней параўнання прыметнікаў gut, hoch, nah.

Лічэбнік: колькасныя і парадкавыя лічэбнікі звыш 100.

Займеннік: указальныя займеннікі dieser (dieses, diese); jener (jenes, jene); неазначальны займеннік jeder (jedes, jede).

Дзеяслоў: мадальны дзеяслоў sollen для выражэння запыту, даручэння, сумнення ў пытальных сказах.

Прыслоўе: асаблівыя выпадкі ўтварэння ступеней параўнання прыслоўяў gern, oft, viel.

Прыназоўнік: прыназоўнік ohne, які патрабуе вінавальнага склону.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы: парадак слоў у даданых сказах; даданыя дапаўняльныя сказы са злучнікамі dass, ob.

Складаназлучаныя сказы з прыслоўямі dann, danach, darum, deshalb, якія выступаюць у ролі злучальных злучнікаў.

Параўнальная канструкцыя «wie, als + назоўнік»).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Прыметнік: скланенне прыметнікаў пасля азначальнага артыкля der (die, das), займеннікаў dieser (dieses, diese); jener (jenes, jene); jeder (jedes, jede).

Дзеяслоў: мадальны дзеяслоў sollte для выражэння парады**.

Прыназоўнік: прыназоўнік gegen, які патрабуе вінавальнага склону*.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы: даданыя дапаўняльныя сказы са злучнікамі (злучальнымі словамі) wer, was, woher, wann, wohin, wie, wo.

Сказы з двайным злучнікам nicht nur ... sondern auch.

Würde + Infinitiv для выказвання ветлівай прапановы, просьбы, парады, рэкамендацыі.

Французская мова

Фанетыка

Фразавы націск.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150–260 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1050–1180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 540–810 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў -té, -iste, -ment, -ssion, -tion.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: мужчынскі і жаночы род назоўнікаў. Множны лік назоўнікаў.

Артыкль: частковы артыкль у словазлучэнні faire du sport; выпадкі адсутнасці артыкля.

Прыметнік: асаблівыя формы жаночага роду прыметнікаў grosse, rousse, basse, épaisse, fraîche, longue; franche, gentille, jalouse, sotté, maligne. Асаблівасці правапісу прыметнікаў, якія абазначаюць колер (les yeux marron, les cheveux châtain clair).

Займеннік: асабовыя займеннікі ў функцыі прамога (me, te, le, la, nous, vous, les) і ўскоснага (me, te, lui, nous, vous, leur) дапаўненняў; складаныя формы пыталых займеннікаў lequel (laquelle); простыя і складаныя формы ўказальных займеннікаў.

Дзеяслоў: загадны лад. Спосабы выражэння будучага часу le futur simple, le futur proche. Спосабы выражэння прошлага часу: le passé récent, le passé composé, l'imparfait (паўтарэнне).

Прыслоўе: ступені параўнання прыслоўяў; прыслоўі месца en, у. Месца прыслоўя ў сказе.

Прыназоўнік: прыназоўнікі часу і месца (паўтарэнне). Кіраванне дзеясловаў.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы з даданымі акалічнаснымі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Прыметнік: неазначальныя прыметнікі chaque, tout(-e); quelques, plusieurs, certains(-es), certain(e)*.

Лічэбнік: асаблівыя выпадкі ўжывання колькасных і парадкавых лічэбнікаў*.

Сінтаксіс

Пытальныя сказы з пытальнымі словамі *quel(le)* і *comment**.

Іспанская мова

Фанетыка

Інтанацыя складаназлучаных, складаназалежных, пытальных і клічных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150–260 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1050–1180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 540–810 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-ción* (*-sión*, *-ión*); прыстаўка *anti-**.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: сістэматызацыя групы цяперашніх і прошлых часоў дзеяслова.

Абвесны лад *present de subjuntivo*.

Загадны лад *modo imperativo* (*imperativo afirmativo*, *imperativo negativo*).

Умоўны лад *modo potencial* (*condicional*) *simple*.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы з даданымі сказамі (дапаўняльнымі, дзейніковымі).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Займеннік: адмоўныя і незначальныя займеннікі*.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы з даданымі сказамі часу і мэты*.

Кітайская мова

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, якія прад'яўляюцца педагагічным работнікам у гуказапісе, у натуральным тэмпе, з вербальнай апорай, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

вылучаць асноўную інфармацыю ў тэкстах, што змяшчаюць 1–2 % незнаёмых слоў, якія не ўплываюць на разуменне;

адносна поўна разумець тэксты, якія змяшчаюць 1 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай або кантэкстуальнай здагадкі;

выбарачна разумець неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю.

Віды тэкстаў: апавяданне, верш, песня, легенда, аб'ява, фрагмент відэафільма, дыялог.

Працягласць гучання тэксту: 1,5–2 мініуты.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

запытваць і паведамляць інфармацыю, якая вызначаецца прадметна-тэматычным зместам зносін;

выказваць сваё меркаванне і даведвацца пра адносіны суб'ядніка да атрыманай інфармацыі;

даваць эмацыянальную ацэнку атрыманай інфармацыі.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог – абмен думкамі, дыялог – пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 5–6.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

апісваць і параўноўваць прадметы і з'явы;

расказваць аб праслуханым, прачытаным і ўбачаным;

паведамляць інфармацыю, спалучаючы апісанне, апавяданне і параўнанне.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, паведамленне, апавяданне, параўнанне.

Аб'ём выказвання: 8–10 фраз.

Чытанне

Вучні павінны разумець тэксты, напісаныя з дапамогай іерогліфаў з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

разумець асноўны змест адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

адносна поўна разумець змест адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

знаходзіць у тэкстах неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю (праглядальнае, пошукавае) чытанне;

устаўляць прычынна-выніковыя сувязі паміж фактамі тэксту і падзеямі.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу, могуць уключаць да 2–3 % незнаёмых слоў, якія не перашкаджаюць разуменню. Аб'ём тэксту: 0,5–0,75 старонкі.

Тэксты, арыентаваныя на адносна поўнае разуменне, могуць уключаць 1–2 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: 0,3–0,5 старонкі.

Вучні павінны ўмець чытаць іерогліфы (200–550 адзінак) і тэксты (аб'ём да 0,3 старонкі), напісаныя іерогліфамі.

Віды тэкстаў: апавяданне, верш, біяграфія, артыкул з часопіса, запрашэнне, спіс пакупак, e-mail, турыстычная брашура.

Пісьмовае маўленне

Вучні павінны ўмець прадудыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў, напісаных у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

пісаць асабісты ліст у межах вывучанай тэматыкі, у тым ліку e-mail;

коратка выкладаць змест прачытанага тэксту.

Аб'ём тэксту – 60–80 слоў.

Вучні павінны ўмець пісаць ключавыя элементы іерогліфаў (графемы) – 64 адзінкі; іерогліфы (140–400 адзінак) і тэксты, напісаныя іерогліфамі.

Патрабаванні да авалодання моўным матэрыялам

Фанетыка

Інтанацыя пытальных сказаў з заканчэннямі 是不是, 是吗, 对吗?

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 150–260 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1050–1180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 540–810 лексічных адзінак.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Прыметнік: утварэнне ступені параўнання прыметнікаў з дапамогай параўнальных канструкцый: ...有/没有...; ...比... у сказах з дзеяслоўным выказнікам; рэдуплікацыя прыметнікаў.

Лічэбнік: лічэбнікі ад 1000 да 10 000. Выражэнні прыблізнай колькасці: 几+ лічыльнае слова + назоўнік; 几+ «十/百/千/万/亿» + лічыльнае слова + назоўнік; «十» + 几+ лічыльнае слова + назоўнік; «十/百/千/万» + 多+ лічыльнае слова + назоўнік (прыметнік); 一两个, 二三十.

Канструкцыя лічэбнік + 多+ лічыльнае слова.

Дзеяслоў: працягнуты час. Рэдуплікацыя дзеясловаў. Выкарыстанне дзеясловаў 让, 请, 不让 для выражэння пабуджэння, запрашэння, просьбы.

Прыслоўе: прыслоўе ...一会儿. Прыслоўі 提前, 以后. Прыслоўі 从来, 已经.

Часціца 的 (的-фразы); часціца 吧 у сказах, якія выказваюць дапушчэнне.

Дапаможнае слова 地.

Сінтаксіс

Дапаўненне стану (...得...).

Выніковыя дапаўненні 好, 对, 错.

Простае дапаўненне напрамку са словамі 来 або 去.

Пытальныя сказы з заканчэннямі 是不是, 是吗, 对吗?

Структура сказа з дапаўненнем працягласці.

Сказы з двайным аб'ектам.

Сказы з прыназоўнікам 把.

Пабуджальны сказ (别...).

Парадак размяшчэння азначэнняў, акалічнасцей.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Прыслоўе: 终于.

Сінтаксіс

Канструкцыя 要...了.

ГЛАВА 5

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ў VIII КЛАСЕ.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

105 (175) гадзін

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу навучальнага года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Нацыянальная кухня	Расказаць пра нацыянальную кухню Рэспублікі Беларусь; распытаць пра нацыянальную кухню краіны вывучаемай мовы; параўнаць традыцыйныя сняданак, абед і вячэру ў Рэспубліцы Беларусь і краіне вывучаемай мовы; расказаць пра вядомыя стравы розных краін (базавы і павышаны ўзроўні); апісаць правілы паводзін за сталом; параўнаць дамашнія харчаванне і фастфуд; апісаць нацыянальныя кулінарныя традыцыі розных краін (павышаны ўзровень)
	Грошы	Распытаць пра адносіны да кішэнных грошай; аргументаваць свае адносіны да кішэнных грошай; расказаць пра свае кішэнныя выдаткі і абгрунтаваць іх;

		абмеркаваць патэнцыяльныя магчымасці зарабіць грошы (базавы і павышаны ўзроўні); выказаць меркаванне наконт неапраўданых выдаткаў; выказаць меркаванне пра ролю грошай у жыцці чалавека (павышаны ўзровень)
Вучэбна-працоўная	Школьныя традыцыі	Расказаць пра школьныя традыцыі ў Рэспубліцы Беларусь; распытаць пра школьныя традыцыі ў краіне вывучаемай мовы; парэкамендаваць клуб (гурток, спартыўную секцыю) (базавы і павышаны ўзроўні); расказаць пра свой удзел у жыцці школы; параўнаць традыцыі сваёй школы і школы замежнага равесніка (павышаны ўзровень)
Сацыяльна-культурная	Літаратура	Расказаць пра перавагі ў літаратуры; распытаць пра перавагі ў літаратуры; расказаць пра любімага беларускага (замежнага) пісьменніка; выказаць меркаванне аб прачытанай кнізе (базавы і павышаны ўзроўні); расказаць пра папулярныя мастацкія творы Рэспублікі Беларусь (краіны вывучаемай мовы); абгрунтаваць важнасць чытання ў жыцці чалавека (павышаны ўзровень)
	Кіно	Распытаць пра перавагі ў кіно; распытаць пра замежнага акцёра (рэжысёра); расказаць пра любімага беларускага акцёра (рэжысёра); абмеркаваць прагледжаны фільм (базавы і павышаны ўзроўні); расказаць пра кінафестывалі Рэспублікі Беларусь (краіны вывучаемай мовы); паведаміць цікавыя факты з гісторыі кінематографа; ацаніць ролю кінематографа ў жыцці чалавека (павышаны ўзровень)
	Музыка	Расказаць пра перавагі ў музыцы; распытаць суб'яседніка пра перавагі ў музыцы; расказаць пра вядомых выканаўцаў (музыкантаў, кампазітараў) Рэспублікі Беларусь (краіны вывучаемай мовы); запытаць інфармацыю пра канцэрт (музычны спектакль); расказаць пра канцэрт (музычны спектакль) і выказаць свае адносіны да яго (базавы і павышаны ўзроўні); параўнаць розныя музычныя стылі; абмеркаваць ролю музыкі ў жыцці чалавека (павышаны ўзровень)
Сацыяльна-пазнавальная	Звычаі і традыцыі Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы	Расказаць пра памятныя даты і традыцыі Рэспублікі Беларусь; распытаць пра памятныя даты і традыцыі краіны вывучаемай мовы; апісаць народнае свята (базавы і павышаны ўзроўні); парэкамендаваць наведаць (прыняць удзел) у культурных мерапрыемствах; параўнаць звычаі і традыцыі Рэспублікі Беларусь і краін вывучаемай мовы (павышаны ўзровень)

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых іншамоўныя тэксты дыялагічнага і маналагічнага характару, якія прад'яўляюцца педагагічным работнікам і ў гука- або відэазапісе, у натуральным тэмпе, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

вылучаць асноўную інфармацыю ў тэкстах, якія змяшчаюць 2–3 % незнаёмых слоў, што не ўплываюць на разуменне;

адносна поўна разумець тэксты, што змяшчаюць 1–2 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай ці кантэкстуальнай здагадкі;

выбарачна разумець неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю.

Віды тэкстаў: апавяданне, верш, песня, біяграфія, размова па тэлефоне, фрагмент радыёпраграмы (відэафільма), дыялог.

Працягласць гучання тэксту: 1,5–2 мініуты.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

запытваць і паведамляць інфармацыю, якая вызначаецца прадметна-тэматычным зместам зносін;

выказваць сваё меркаванне і даведвацца пра адносіны суб'ядніка да атрыманай інфармацыі;

падтрымліваць або аспрэчваць меркаванне суб'ядніка;

даваць эмацыянальную ацэнку.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог – абмен думкамі, дыялог – пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 6–7.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

апісваць прадметы і з'явы з элементамі ацэнкі і выказвання меркавання;

спалучаць апісанне і апавяданне з элементамі разважання;

расказваць аб праслуханым, прачытаным і ўбачаным.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, апавяданне, разважанне, ацэначнае меркаванне.

Аб'ём выказвання: не менш за 8–12 фраз.

Чытанне

Вучні павінны разумець тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

разумець асноўны змест нескладаных аўтэнтычных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

поўна і дакладна разумець змест нескладаных аўтэнтычных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

знаходзіць у тэкстах неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю (праглядальнае, пошукавае чытанне);

устаўляць прычынна-выніковыя сувязі паміж фактамі і падзеямі;

ацэньваць важнасць і навізну атрыманай інфармацыі.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу, могуць уключаць да 3–4 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай ці кантэкстуальнай здагадкі. Аб'ём тэксту: прыкладна 2600–3500 друкаваных знакаў з прабеламі.

Тэксты, арыентаваныя на адносна поўнае разуменне, могуць уключаць да 2–3 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: прыкладна 2100–3000 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: апавяданне, верш, біяграфія, пісьмо, артыкул з часопіса, меню, афіша, праграма свята, e-mail.

Пісьмовае маўленне

Вучні павінны ўмець прадудыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

пісаць віншаванні, запрашэнні, лісты, у тым ліку e-mail (ліст-падзяка, ліст – запыт інфармацыі, ліст-адказ);

складаць план;

коратка выкладаць змест прачытанага (праслуханага) тэксту.

Аб’ём тэксту: не менш за 80–100 слоў.

Патрабаванні да авалодання моўным матэрыялам

Англійская мова

Фанетыка

Лагічны націск. Сэнсавае члянэнне тэксту інтанацыйнымі сродкамі. Інтанацыя пачочных слоў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 170–270 лексічных адзінак.

Агульны аб’ём прадуктыўнай лексікі: 1280–1460 лексічных адзінак.

Агульны аб’ём рэцэптыўнай лексікі: 710–1080 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў -ion (-tion, -sion, -ssion); суфіксы прыметнікаў -able (-ible); суфіксы дзеясловаў -ize (-ise); прыстаўкі un-, in-.

Суфіксы прыметнікаў -ent, -ant*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Артыкль: артыкль з назвамі прыёмаў ежы, назвамі музычных інструментаў; азначальны артыкль з субстантываванымі прыметнікамі; ужыванне неазначальнага артыкля ва ўстойлівых словазлучэннях.

Прыметнік: парадак прыметнікаў перад назоўнікам (памер, узрост, колер).

Займеннік: зваротныя займеннікі myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves; адносныя займеннікі who, whose, whom, which, what.

Дзеяслоў: сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у Past Perfect; сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у Past Simple Passive.

Мадальныя дзеясловы ought to для выказвання парады, рэкамендацыі; need (needn’t) для выражэння неабходнасці (адсутнасці неабходнасці) выканання дзеяння.

Герундый: ужыванне герундыя пасля дзеясловаў like, love, enjoy, be good at, hate, dislike.

Інфінітыў: ужыванне інфінітыва з часціцай to і без яе.

Дзеепрыметнік: незалежныя і залежныя дзеепрыметнікі ў функцыі азначэння з канчаткамі -ing, -ed.

Прыназоўнік: by (4 o’clock); прыназоўнікі з прыметнікамі.

Злучнік: that.

Сінтаксіс

Параўнальныя сказы as ... as. Складаназалежныя сказы з даданымі дапаўняльнымі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: параўнанне Present Perfect – Present Perfect Continuous*.

Сцвярджальная, адмоўная і пыталыная формы дзеясловаў у Future Simple-in-the-Past*.

Сінтаксіс

Дапасаванне часоў*.

Нямецкая мова

Фанетыка

Націск у займеннікавых прыслоўях. Інтанацыя сказаў з інфінітыўнай групай um ... zu + Infinitiv.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 170–270 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1280–1460 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 710–1080 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў ніякага роду -chen, -um, -lein; прыстаўка назоўнікаў ніякага роду ge-; субстантывацыя: субстантываваныя інфінітывы і прыметнікі.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: род назоўнікаў (вызначэнне па фармальных прыметах): ніякі род – субстантываваныя інфінітывы; назоўнікі з суфіксамі ніякага роду (гл. «Лексіка»), большасць назоўнікаў з прыстаўкай ge-.

Скланенне назоўнікаў ніякага роду.

Множны лік назоўнікаў ніякага роду.

Прыметнік: скланенне прыметнікаў пасля азначальнага артыкля; указальных займеннікаў dieser (dieses, diese), jener (jenes, jene); неазначальнага займенніка jeder (jedes, jede).

Займеннік: неазначальныя займеннікі jemand, niemand, viel (viele), einige.

Дзеяслоў: сістэматызацыя мадальных дзеясловаў па значэнні.

Прыслоўе: займенніковыя прыслоўі ў пыталых і апавядальных сказах.

Прыназоўнік: прыназоўнікі von, bei, seit, якія патрабуюць давальнага склону.

Сінтаксіс

Інфінітыўная група um ... zu + Infinitiv. Парадак слоў.

Складаназалежныя сказы: даданыя сказы прычыны са злучнікамі weil, da; даданыя ўмоўныя сказы са злучнікам wenn.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Прыметнік: скланенне прыметнікаў пасля пыталнага займенніка welcher (welches, welche).

Дзеяслоў: часавая форма дзеяслова Plusquamperfekt Aktiv для выражэння перадпрошлага часу.

Зваротныя дзеясловы з sich у Dativ**.

Часавыя формы залежнага стану Präsens Passiv, Präteritum Passiv**.

Мадальны дзеяслоў lassen**.

Лічэбнік: дробавыя лічэбнікі.

Прыназоўнік: прыназоўнік außer, які патрабуе давальнага склону; прыназоўнік während, які патрабуе роднага склону.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы: даданыя сказы часу са злучнікам nachdem.

Французская мова

Фанетыка

Фразавы націск.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 170–270 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1280–1460 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 710–1080 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфікс прыслоўяў -ment.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Артыкль: сістэматызацыя выпадкаў ужывання азначальнага, неазначальнага і частковага артыкляў.

Прыметнік: прыметнікі ў функцыі прыслоўяў.

Займеннік: простыя і складаныя формы ўказальных займеннікаў *ça, ce, celui, celle, ceux, celles, cela, ceci*. Прыналежныя займеннікі. Розніца ва ўжыванні пыталых займеннікаў *quiest-cequi, quiest-ceque, qu'est-cequi, qu'est-ceque*.

Лічэбнік: колькасныя і парадкавыя лічэбнікі.

Дзеяслоў: сістэматызацыя ўжывання часоў абвеснага ладу. Ужыванне *le présent* у даданым умоўным сказе пасля *si*. Залежны стан.

Прыслоўе: простыя і складаныя прыслоўі, утварэнне прыслоўяў на -ment.

Складанае адмаўленне *ne... jamais, ne... personne, ne... rien*.

Прыназоўнік: кіраванне дзеясловаў.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы з даданымі ўмоўнымі сказамі.

Сістэматызацыя спосабаў пастаноўкі пытанняў з інверсіяй і пыталым зваротам *est-ceque* (пытанні да адушаўленага і неадушаўленага дзейніка, прамога і ўскоснага дапаўнення, акалічнасці).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: прашлы просты час *le passé simple*.

Умоўны лад *le conditionnel présent**.

Іспанская мова

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых навыкаў вучняў на аснове вывучаемага лексіка-граматычнага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 170–270 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1280–1460 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 710–1080 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-ico(a), -ano(a), -ense, -eño(a), -és(a), -ino(a), -esco(a)**.

Грамaтыкa

Грамaтычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: дзеясловы ў *presente de subjuntivo*.

Mode *imperativo* (*imperativo afirmativo, imperativo negativo*).

Знамянальныя дзеясловы ў *potencial simple*.

Сiнтаксiс

Складаназалежныя сказы з даданымi сказами (дапаўняльнымi, дзейнікавыми, часу і мэты).

Грамaтычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: iнфiнiтыўныя звароты *acabar de + infinitivo, dejar de + infinitivo**.

Кiтайская мова

Патрабаваннi да практычнага валодання вiдами маўленчай дзейнасцi

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучнi павiнны разумець на слых iншамоўныя тэксты дыялагiчнага і маналагiчнага характару, якiя прад'яўляюцца педагагiчным работнiкам і ў гука- або вiдэазапісе, у натуральным тэмпе, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранiкнення ў iх змест:

вылучаць асноўную iнфармацыю ў тэкстах, якiя змяшчаюць 2–3 % незнаёмых слоў, што не ўплываюць на разуменне;

адносна поўна разумець тэксты, што змяшчаюць 1–2 % незнаёмых слоў, значэнне якiх можна зразумець з дапамогай моўнай цi кантэкстуальнай здагадкi;

выбарачна разумець неабходную (цiкавую) для вучнiяў iнфармацыю.

Вiды тэкстаў: апавяданне, верш, песня, бiяграфiя, размова па тэлефоне, фрагмент радыёпраграмы (вiдэафiльма), дыялог.

Працягласць гучання тэксту: 1,5–2 мiнuty.

Гаварэнне

Дыялагiчнае маўленне

Вучнi павiнны ўмець:

запытваць і паведамляць iнфармацыю, якая вызначаецца прадметна-тэматычным зместам зносiн;

выказаць сваё меркаванне і даведвацца пра адносiны суб'яднiка да атрыманай iнфармацыi;

падтрымліваць або аспрэчваць меркаванне суб'яднiка;

даваць эмацыянальную ацэнку атрыманай iнфармацыi.

Вiды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог – абмен думкамі, дыялог – пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплiк на кожнага суб'яднiка: 6–7.

Маналагiчнае маўленне

Вучнi павiнны ўмець:

апiсваць прадметы і з'явы з элементамi ацэнкi і выказвання меркавання;

спалучаць апiсанне і апавяданне з элементамi разважання;

расказаць аб праслуханым, прачытаным і ўбачаным.

Вiды маналагiчнага выказвання: апiсанне, апавяданне, разважанне, ацэнчнае меркаванне.

Аб'ём выказвання: 8–12 фраз.

Чытанне

Вучнi павiнны разумець тэксты, напісаныя з дапамогай іерогліфаў, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

разумець асноўны змест адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

поўна і дакладна разумець змест адаптаваных мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне);

знаходзіць у тэкстах неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю (пошукавае, праглядальнае чытанне);

устааўліваць прычынна-выніковыя сувязі паміж фактамі і падзеямі;

ацэньваць важнасць і навізну атрыманай інфармацыі.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу, могуць уключаць да 3–4 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай ці кантэкстуальнай здагадкі. Аб'ём тэксту: 0,75–1 старонка.

Тэксты, арыентаваныя на адносна поўнае разуменне, могуць уключаць да 2–3 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: 0,5–0,75 старонкі.

Вучнi павiнны ўмець чытаць іерогліфы (200–750 адзінак) і тэксты (аб'ём да 0,5 старонкі), напісаныя іерогліфамі.

Вiды тэкстаў: апавяданне, верш, біяграфія, пісьмо, артыкул з часопіса, меню, афіша, праграма свята, e-mail.

Пісьмовае маўленне

Вучнi павiнны ўмець прадудцыраваць нескладаныя вiды пісьмовых тэкстаў, напісаных у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

пісаць віншаванні, запрашэнні, лісты, у тым ліку e-mail (ліст-падзяка, ліст – запыт інфармацыі, ліст-адказ);

складаць план;

коратка выкладаць змест прачытанага (праслуханага) тэксту.

Аб'ём тэксту: да 100 слоў.

Вучнi павiнны ўмець пісаць іерогліфы (150–550 адзінак) і тэксты (аб'ём да 0,5 старонкі), напісаныя іерогліфамі; ключавыя элементы іерогліфаў (графемы) – 60 адзінак.

Патрабаванні да авалодання моўным матэрыялам

Фанетыка

Інтанацыя рытарычнага пытання.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 170–270 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1280–1460 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 710–1080 лексічных адзінак.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Прыметнік: рэдуплікацыя прыметнікаў.

Дзеяслоў: дзеясловы тыпу 游泳; выражэнне працягласці дзеяння з дапамогай часціцы 着.

Мадалная часціца 了.

Прыслоўе: прыслоўі 后来, 以后, 要不, 比如, 刚才, 马上, 就, 才.

Прыназоўнік: ужыванне **对** у розных канструкцыях
 (对...感兴趣, 对...来说, 对...好/不好, 对...感兴趣, 对...习惯/不习惯).
 Сінтаксіс
 Рытарычнае пытанне.
 Сказы з часціцай **把**.
 Даданыя сказы мэты са злучнікамі **为了**.
 Канструкцыі (先...再..., 不但...而且..., ...就...(了), 只要...就..., 要是...就..., 越来越..., 到...来/去, 之一, 除了...以外...).
 Выніковыя дапаўненні (来, 去, 好, 完, 懂, 上, 见, 到, 在).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення
 Прыметнік: прыметнікі тыпу **好学**.
 Прыслоўе: прыслоўі **几乎, 稍, 过于, 尤其, 一向**.

ГЛАВА 6
ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА Ё ІХ КЛАСЕ.
АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ
 102 (170) гадзін

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		К канцу навучальнага года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Міжасобасныя адносіны	Расказаць пра міжасобасныя адносіны (каханне, павага, сяброўства, адказнасць, клопат); распытаць пра міжасобасныя адносіны (каханне, павага, сяброўства, адказнасць, клопат); расказаць пра свае адносіны са сваякамі, сябрамі; параіць, як вырашыць праблему, якая ўзнікла (базавы і павышаны ўзроўні); абмеркаваць праблему адносін паміж пакаленнямі (павышаны ўзровень)
	Здаровы лад жыцця	Абмеркаваць добрыя і шкодныя звычкі; расказаць аб прынцыпах здаровага харчавання і выказаць свае адносіны да іх; даць рэкамендацыі па вядзенні здаровага ладу жыцця; расказаць пра недамаганні і запытаць параду (базавы і павышаны ўзроўні); пераканаць суб'яднага ў неабходнасці здаровага ладу жыцця (павышаны ўзровень)
	Свет моды	Расказаць пра перавагі ў адзенні; распытаць суб'яднага пра яго перавагі ў адзенні; выказаць меркаванне адносна школьнай формы і абгрунтаваць яго; выказаць свае адносіны да маладзёжнай моды (базавы і павышаны ўзроўні); абмеркаваць сучасныя тэндэнцыі ў модзе (павышаны ўзровень)
Вучэбна-працоўная	Вучоба	Расказаць аб праблемах, звязаных з вучобай; распытаць сябра пра поспехі і цяжкасці ў вучобе; даць парады (рэкамендацыі) для павышэння эфектыўнасці вучобы; абмеркаваць магчымасці далейшай адукацыі (базавы і павышаны ўзроўні); даказаць важнасць добрай вучобы для выбару будучай прафесіі; прааналізаваць свой стыль вучэбнай дзейнасці (павышаны ўзровень)
Сацыяльна-культурная	Сучасныя сродкі камунікацыі	Расказаць пра найбольш значныя навуковыя вынаходкі ў сферы камунікацыі (камп'ютар, ноўтбук, планшэт, смартфон, глабальная камп'ютарная сетка Інтэрнэт);

		абмеркаваць магчымасці выкарыстання інфармацыйных тэхналогій у сучасным жыцці; абмеркаваць праблемы, звязаныя з распаўсюджаннем камп'ютарных камунікацый (базавы і павышаны ўзроўні); даказаць перавагі выкарыстання сучасных сродкаў камунікацыі; выказаць меркаванне аб перспектывах развіцця сродкаў камунікацыі (павышаны ўзровень)
Сацыяльна-пазнавальная	Культурны вольны час	Расказаць пра розныя формы вольнага часу; растлумачыць свае перавагі ў сферы вольнага часу; распытаць (замежнага) суб'ядніка пра перавагі ў сферы вольнага часу; расказаць пра цікавыя музеі; параіць наведаць музей; распытаць пра наведванне музея (тэатра, кінатэатра) (базавы і павышаны ўзроўні); падзяліцца ўражаннямі пра наведванне культурнага мерапрыемства; аргументаваць сваё меркаванне наконт пераваг у сферы вольнага часу (павышаны ўзровень)
	Надвор'е і клімат	Расказаць пра кліматычныя асаблівасці Рэспублікі Беларусь; распытаць пра кліматычныя асаблівасці краін вывучаемай мовы; скласці кароткі прагноз надвор'я; абмеркаваць планы на адпачынак з улікам прагнозу надвор'я (базавы і павышаны ўзроўні); паведаміць пра стыхійныя бедствы ў розных рэгіёнах свету; абмеркаваць узаемасувязь надвор'я, клімату, здароўя і дзейнасці чалавека (павышаны ўзровень)

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых іншамоўныя тэксты дыялагічнага і маналагічнага характару, якія прад'яўляюцца педагагічным работнікам і ў гука- або відэазапісе, у натуральным тэмпе, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

вылучаць асноўную інфармацыю ў тэкстах, што змяшчаюць 2–3 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай ці кантэкстуальнай здагадкі;

адносна поўна разумець тэксты, што змяшчаюць 1–2 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай здагадкі.

Віды тэкстаў: апавяданне, інтэрв'ю, аб'ява, размова па тэлефоне, фрагмент радыёпраграмы (відэафільма), песня, дыялог.

Працягласць гучання тэксту: 2–2,5 мінуты.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

запытваць і паведамляць інфармацыю, якая вызначаецца прадметна-тэматычным зместам зносін;

выказаць сваё меркаванне і даведвацца пра адносіны суб'ядніка да атрыманай інфармацыі;

падтрымліваць або аспрэчваць меркаванне суб'ядніка, аргументуючы свой пункт погляду.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог – абмен думкамі, інтэрв'ю, дыялог – пабуджэнне да дзеяння, дыялог-разважанне.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 6–7.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

рабіць падрыхтаваныя і невялікія непадрыхтаваныя паведамленні па тэме, праблеме, сітуацыі:

апісваць і параўноўваць прадметы, факты і з'явы;

расказваць аб праслуханым, прачытаным і ўбачаным;

спалучаць апісанне і апавяданне з элементамі разважання і выражэннем асабістай ацэнкі.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, апавяданне, разважанне, ацэнчнае меркаванне, параўнанне.

Аб'ём выказвання: не менш за 10–14 фраз.

Чытанне

Вучні павінны разумець тэксты з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

асноўны змест аўтэнтычных (часткова адаптаваных) мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

поўна і дакладна разумець змест аўтэнтычных (часткова адаптаваных) мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне).

Вучні павінны ўмець:

знаходзіць неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю ў тэкстах публіцыстычнага і прагматычнага характару (праглядальнае, пошукавае чытанне);

ацэньваць важнасць і навізну атрыманай інфармацыі і выражаць свае адносіны да яе.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу (азнаямленчае чытанне), могуць уключаць да 3–4 % незнаёмых слоў, пра значэнне якіх можна здагадацца. Аб'ём тэксту: прыкладна 2600–3500 друкаваных знакаў з прабеламі.

Тэксты для вывучальнага чытання могуць уключаць 2–3 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту: прыкладна 2100–3000 друкаваных знакаў з прабеламі.

Віды тэкстаў: апавяданне, верш, навукова-папулярны артыкул, буклет музея, пісьмо, e-mail, афіша, праграма спектакля.

Пісьмовае маўленне

Вучні павінны ўмець прадудыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамаі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

пісаць запрашэнні, лісты, у тым ліку e-mail;

пісаць кароткую аўтабіяграфію;

складаць план;

рабіць кароткія запісы па прачытаным (праслуханым) тэксце;

выкладаць змест прачытанага (праслуханага) тэксту;

пісаць міні-сачыненне па прапанаванай тэме.

Аб'ём тэксту: не менш за 90–130 слоў.

Патрабаванні да авалодання моўным матэрыялам

Англійская мова

Фанетыка

Націск у вытворных словах. Выкарыстанне інтанацыі для выказвання пачуццяў і эмоцый.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.
Рэцэптыўны мінімум: 200–280 лексічных адзінак.
Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1510–1740 лексічных адзінак.
Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 910–1360 лексічных адзінак.
Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў -ty, -ist, -ship; прыстаўкі un-, in-.
Прыстаўкі dis-, mis-, over-*

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Артыкль: артыкль з уласнымі імёнамі (назвы тэатраў, музеяў, кінатэатраў); артыкль з назвамі вынаходак і сродкаў камунікацыі (тэлефон, камп'ютар, глабальная камп'ютарная сетка Інтэрнэт); артыкль з абстрактнымі назоўнікамі (love, care, friendship, responsibility).

Прыметнік: прыметнікі і прыслоўі, якія ўяўляюць цяжкасці для адрознівання (hard – hardly, good – well, late – lately, bad – badly).

Займеннік: абсалютныя прыналежныя займеннікі, неазначальныя займеннікі other, another.

Дзеяслоў: спосабы выражэння дзеянняў у будучыні: Present Simple, Present Continuous, Future Simple.

Прыслоўе: ступені параўнання прыслоўяў.

Прыназоўнік: прыназоўнікі з назоўнікамі.

Сінтаксіс

Параўнальныя канструкцыі the more ... the better. Складаназалежны сказ з рознымі даданымі сказамі.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Займеннік: адносныя займеннікі what, where, why, when*.

Дзеяслоў: мадальныя дзеясловы can't, could, may, might, must з рознымі відамі інфінітыва для выказвання дапушчэння аб магчымасці (немагчымасці) выканання дзеянняў.

Інфінітыў: віды інфінітыва Indefinite, Continuous, Perfect, Perfect Continuous.

Злучнік: for, since.

Сінтаксіс

Ускосная мова*.

Нямецкая мова

Фанетыка

Рытм у сказе (націскныя і ненаціскныя словы ў складаных сказах).

Інтанацыя сказаў з інфінітывам і часціцай zu.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200–280 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1510–1740 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 910–1360 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў -sam, -los.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: род назоўнікаў (сістэматызацыя). Асаблівы від скланення назоўнікаў. Скланенне назоўнікаў (сістэматызацыя). Спосабы ўтварэння множнага ліку назоўнікаў: -e, -er, -er; -Ø, -Ø; -en, -n; -s.

Артыкль: азначальны артыкль, калі пасля назоўніка ідзе назоўнік у родным склоне або назоўнік з прыназоўнікам. Азначальны, неазначальны артыкль, адсутнасць артыкля (сістэматызацыя).

Прыметнік: скланенне прыметнікаў, перад якімі адсутнічае суправаджальнае слова. Скланенне прыметнікаў у множным ліку.

Дзеяслоў: часавая форма будучага часу Futurum I Aktiv. Часавыя формы дзеяслова ў незалежным стане (сістэматызацыя). Часавыя формы дзеяслова ў залежным стане Präsens Passiv, Präteritum Passiv.

Інфінітыў: інфінітыў без часціцы zu пасля мадальных дзеясловаў; дзеясловаў успрымання sehen, hören; дзеясловаў, якія абазначаюць рух (у функцыі акалічнасці); дзеяслова bleiben.

Інфінітыў з часціцай zu пасля групы дзеясловаў: anfangen, beginnen, beschließen, bitten, einladen, erlauben, empfehlen, raten, hoffen, planen, vergessen, versprechen, versuchen, verbieten; пасля звароту es gibt; пасля выказаў Freude (Spaß) machen; пасля канструкцый sein + прыметнік або дзеепрыметнік (es ist gesund (schlecht, höflich, interessant, leicht, schwer, (un)möglich, erlaubt, verboten)); haben + абстрактны назоўнік (Absicht, Angst, Grund, Lust, Möglichkeit, Problem, Schwierigkeit, Zeit).

Прыназоўнік: прыназоўнікі часу і месца (сістэматызацыя). Прыназоўнікі von, durch для ўказання на носьбіта дзеяння ў сказах з дзеясловам у залежным стане.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы: даданыя сказы мэты са злучнікамі damit.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Інфінітыў: інфінітыўныя звароты statt ... zu + Infinitiv; ohne ... zu + Infinitiv.

Прыназоўнік: прыназоўнікі wegen, trotz, якія патрабуюць роднага склону.

Прыназоўнік mit для ўказання на інструмент дзеяння ў сказах з дзеясловам у залежным стане**.

Сінтаксіс

Сказы са злучнікамі sowohl ... als auch.

Французская мова

Фанетыка

Інтанацыя асноўных тыпаў простага, складаназлучанага і складаназалежнага сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200–280 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1510–1740 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 910–1360 лексічных адзінак.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: жаночы род назоўнікаў, якія абазначаюць прафесію.

Артыкль: сістэматызацыя ўжывання артыкляў з абстрактнымі назоўнікамі (з'явы прыроды), з географічнымі назвамі.

Займеннік: адносныя займеннікі qui, que, où (паўтарэнне), адносны займеннік dont. Сістэматызацыя асабовых займеннікаў.

Дзеяслоў: умоўны лад le conditionnel présent; дапасаванне часоў (план цяперашняга).

Прыслоўе: асаблівыя формы ўтварэння ступеней параўнання.

Сінтаксіс

Сістэматызацыя асноўных тыпаў простага, складаназлучанага і складаназалежнага сказаў. Ужыванне часоў у даданым умоўным сказе пасля злучніка si: le présent de l'indicatif, l'imparfait de l'indicatif.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: перадпрошлы час le plus-que-parfait. Безасабовая форма дзеяслова le participe passé ў ролі прыметніка.

Абвесны лад le subjonctif présent.

Умоўны лад le conditionnel passé*.

Сінтаксіс

Ускоснае пытанне, ускосная мова.

Іспанская мова

Фанетыка

Удасканаленне слыхавымаўленчых навыкаў вучняў на аснове вывучаемага лексіка-граматычнага матэрыялу.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200–280 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1510–1740 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 910–1360 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў -ісіа, -ісіо, суфікс прыметнікаў -al, суфікс прыслоўяў -mente.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: potencial simple у мадальным значэнні.

Дзеепрыметнік: сістэматызацыя ўжывання форм participio pasado ў функцыі азначэння, канструкцыя estar + participio pasado.

Прыслоўе: прыслоўі спосабу дзеяння.

Сінтаксіс

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Дзеяслоў: формы, значэнне і ўжыванне дзеясловаў у pretérito perfecto de subjuntivo*.

Формы, значэнне і ўжыванне дзеясловаў у pretérito imperfecto de subjuntivo*.

Дапасаванне часоў пры замене простага мовы на ўскосную.

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы з даданымі ўмоўнымі сказами II тыпу*.

Кітайская мова

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых іншамоўныя тэксты дыялагічнага і маналагічнага характару, якія прад'яўляюцца педагагічным работнікам, і ў гука- або відэазапісе, у натуральным тэмпе, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест:

вылучаць асноўную інфармацыю ў тэкстах, што змяшчаюць 2–3 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай моўнай ці кантэкстуальнай здагадкі;

адносна поўна разумець тэксты, што змяшчаюць 1–2 % незнаёмых слоў, значэнне якіх можна зразумець з дапамогай здагадкі.

Віды тэкстаў: апавяданне, інтэрв'ю, аб'ява, размова па тэлефоне, фрагмент радыёпраграмы (відэафільма), песня, дыялог.

Працягласць гучання тэксту: 2–2,5 мінуты.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

запытваць і паведамляць інфармацыю, якая вызначаецца прадметна-тэматычным зместам зносін;

выказаць сваё меркаванне і даведвацца пра адносіны суб'ядніка да атрыманай інфармацыі;

падтрымліваць або аспрэчваць меркаванне суб'ядніка, аргументуючы свой пункт погляду.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог – абмен думкамі, інтэрв'ю, дыялог – пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка – 6–7.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

рабіць падрыхтаваныя і невялікія непадрыхтаваныя паведамленні па тэме, праблеме, сітуацыі;

апісваць і параўноўваць прадметы, факты і з'явы;

расказваць аб праслуханым, прачытаным і ўбачаным;

спалучаць апісанне і апавяданне з элементамі разважання і выражэннем асабістай ацэнкі.

Віды маналагічнага выказвання: апісанне, апавяданне, разважанне, ацэнчнае меркаванне, параўнанне.

Аб'ём выказвання: не менш за 10–14 фраз.

Чытанне

Вучні павінны разумець тэксты, напісаныя з дапамогай іерогліфаў, з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання:

асноўны змест аўтэнтычных (часткова адаптаваных) мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (азнаямленчае чытанне);

поўна і дакладна разумець змест аўтэнтычных (часткова адаптаваных) мастацкіх і навукова-папулярных тэкстаў (вывучальнае чытанне).

Вучні павінны ўмець:

знаходзіць неабходную (цікавую) для вучняў інфармацыю ў тэкстах публіцыстычнага і прагматычнага характару (праглядальнае, пошукавае чытанне);

ацэньваць важнасць і навізну атрыманай інфармацыі і выражаць свае адносіны да яе.

Тэксты, прызначаныя для разумення асноўнага зместу (азнаямленчае чытанне), могуць уключаць да 3–4 % незнаёмых слоў, пра значэнне якіх можна здагадацца. Аб'ём тэксту – 0,75 старонкі.

Тэксты для вывучальнага чытання могуць уключаць 2–3 % незнаёмых слоў, раскрыццё значэння якіх магчыма пры выкарыстанні двухмоўнага слоўніка. Аб'ём тэксту – 0,5 старонкі.

Віды тэкстаў: апавяданне, верш, навукова-папулярны артыкул, буклет музея, пісьмо, e-mail, афіша, праграма спектакля.

Пісьмовае маўленне

Вучні павінны ўмець прадукцыраваць нескладаныя віды пісьмовых тэкстаў, напісаных з дапамогай іерогліфаў, у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

пісаць запрашэнні, лісты, у тым ліку e-mail;

пісаць кароткую аўтабіяграфію;

складаць план;

рабіць кароткія запісы па прачытаным (праслуханым) тэксце;

перадаваць змест прачытанага (праслуханага) тэксту;

пісаць міні-сачыненне па прапанаванай тэме.

Вучні павінны ўмець пісаць іерогліфы (750 адзінак) і тэксты іерогліфамі (200 адзінак).

Патрабаванні да авалодання моўным матэрыялам

Фанетыка

Інтанацыя бяззлучнікавых сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 230–280 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 200–280 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 1510–1740 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 910–1360 лексічных адзінак.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Лічэбнік: лічэбнікі ад 10 000, рэдуплікацыя канструкцый лічэбнік – лічылнае слова.

Назоўнік: рэдуплікацыя назоўнікаў.

Лічылныя словы: рэдуплікацыя лічылных слоў, канструкцый лічэбнік – лічылнае слова.

Дзеяслоў: залежны стан.

Прыслоўе: 像, 不过, 差不多, 曾经.

Прыназоўнік: 跟据, 对于, 关于.

Злучнік: 并, 免得.

Сінтаксіс

Бяззлучнікавыя сказы.

Складаныя дапаўненні напрамку.

Сказы з 把.

Ускосная мова.

Канструкцыі 跟...有关系, ...什么的, 是...的, ...有10米高, 包括...最好, ...开始, 既...又, 如果...那么, 不是...就是.

Выніковыя дапаўненні 上, 开, 出来, 起来, 下去.

Дапаўненні напрамку 来, 去, 出来/去, 进来/去, 起来, 上来/去, 下来/去过来/去.

Дапаўненне стану.

Дапаўненне магчымасці.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Прыслоўе: 将要, 将来.

Злучнік: 并, 并且, 而, 而且, 不仅. 一会儿...

Сінтаксіс

Канструкцыі 一会儿, 从...以来.

Патрабаванні да вынікаў вучэбнай дзейнасці вучняў пасля заканчэння навучання на II ступені агульнай сярэдняй адукацыі

(базавы ўзровень)

Ведаць:

артыкуляцыйныя нормы і асноўныя інтанацыйныя мадэлі вывучаемай замежнай мовы;

асноўныя камунікатыўна-значныя частотныя і стылістычна нейтральныя лексічныя адзінкі, нормы словаўжывання і тыповыя спосабы словаўтварэння;

граматычныя з'явы прадуктыўнага і рэцэптыўнага мінімумаў і правілы іх утварэння і ўжывання;

асноўныя звесткі аб нацыянальна-культурнай спецыфіцы краін вывучаемай мовы; нормы маўленчых і немаўленчых паводзін ва ўмовах міжкультурных зносін;

асноўныя спосабы пошуку інфармацыі ў даведачных крыніцах, у тым ліку ў інтэрнэце;

асноўныя вербальныя і невербальныя сродкі пераадолення цяжкасцей пры зносінах (перапытванне, удакладненне; міміка, жэсты);

умець:

афармляць вусныя і пісьмовыя выказванні ў адпаведнасці з вывучанымі фанетычнымі, лексічнымі і граматычнымі нормамі замежнай мовы для вырашэння камунікатыўных задач у стандартных сітуацыях зносін;

разумець і здабываць інфармацыю з аўтэнтычных (часткова адаптаваных) тэкстаў з рознай ступенню дакладнасці, глыбіні і паўнаты пры чытанні і ўспрыманні маўлення на слых;

прадстаўляць сваю краіну і яе культуру ў тыповых сітуацыях іншамоўнай міжкультурнай камунікацыі і ажыццяўляць маўленчае ўзаемадзеянне з прадстаўнікамі краін вывучаемай мовы з улікам іх нацыянальна-культурнай спецыфікі і норм маўленчых і немаўленчых паводзін;

выкарыстоўваць асноўныя вербальныя і невербальныя сродкі кампенсацыі дэфіцыту ведаў для паспяховага вырашэння камунікатыўных задач;

ажыццяўляць самастойную вучэбна-пазнавальную дзейнасць па пошуку, зборы і абагульненні інфармацыі ў даведачных, у тым ліку іншамоўных, крыніцах і ў глабальнай камп'ютарнай сетцы Інтэрнэт;

валодаць:

фанетычнымі, лексічнымі і граматычнымі нормамі вывучаемай замежнай мовы, дастатковымі для вырашэння камунікатыўных задач у стандартных сітуацыях міжкультурнай камунікацыі;

прадуктыўнымі відамі іншамоўнай маўленчай дзейнасці (гаварэнне, пісьмовае маўленне) з высокай ступенню рэпрадуктыўнасці, выконваючы сацыякультурныя нормы маўленчых паводзін;

рэцэптыўнымі відамі маўленчай дзейнасці (чытанне, успрыманне і разуменне маўлення на слых) з рознай ступенню дакладнасці, паўнаты і глыбіні разумення зместу часткова адаптаваных тэкстаў;

нормамі маўленчага і немаўленчага этыкету вывучаемай замежнай мовы, дастатковымі для ажыццяўлення міжкультурных зносін;

агульнавучэбнымі і спецыяльнымі ўменнямі для ажыццяўлення самастойнай вучэбна-пазнавальнай дзейнасці па авалоданні замежнай мовай;

(павышаны ўзровень)

ведаць:

правілы вымаўлення і рытміка-меладычнай арганізацыі іншамоўнага маўлення;
значэнні вывучаных лексічных адзінак, уключаючы ацэначную лексіку і ўстойлівыя
словазлучэнні, асноўныя спосабы словаўтварэння (афіксацыя, словаскладанне);

граматычныя з'явы прадуктыўнага і рэцэптыўнага мінімумаў і правілы іх ужывання
і распазнавання;

рэаліі культуры краін вывучаемай мовы ў межах прадметна-тэматычнага зместу
праграмы; правілы маўленчага і немаўленчага этыкету;

спосабы пошуку інфармацыі ў даведачных і іншых іншамоўных крыніцах, у тым
ліку ў інтэрнэце;

асноўныя вербальныя і невербальныя сродкі пераадолення цяжкасцей пры зносінах
(перапытванне, удакладненне, сінанімічныя сродкі выказвання думкі; міміка, жэсты,
малюнак);

умець:

афармляць вусныя і пісьмовыя выказванні ў адпаведнасці з фанетычнымі,
арфаграфічнымі, лексічнымі і граматычнымі нормамі вывучаемай мовы;

ажыццяўляць маўленчае і немаўленчае ўзаемадзеянне з прадстаўнікамі краін
ывучаемай мовы і прадстаўляць сваю краіну і яе культуру ва ўмовах іншамоўнай
міжкультурнай камунікацыі;

выкарыстоўваць вербальныя і невербальныя сродкі кампенсацыі дэфіцыту ведаў
для паспяховага вырашэння камунікатыўных задач;

ажыццяўляць самастойную вучэбна-пазнавальную дзейнасць па пошуку, зборы
і абагульненні інфармацыі ў даведачных і іншых іншамоўных крыніцах;

валодаць:

фанетычнымі, лексічнымі і граматычнымі нормамі вывучаемай замежнай мовы,
дастатковымі для вырашэння камунікатыўных задач у стандартных сітуацыях
міжкультурнай камунікацыі;

прадуктыўнымі відамі іншамоўнай маўленчай дзейнасці (гаварэнне, пісьмовае
маўленне) з дастатковай ступенню самастойнасці і ініцыятыўнасці, выконваючы
сацыякультурныя нормы маўленчых паводзін;

рэцэптыўнымі відамі маўленчай дзейнасці (чытанне, успрыманне і разуменне
маўлення на слых) з рознай ступенню дакладнасці, паўнаты і глыбіні разумення зместу
ў залежнасці ад камунікатыўнай задачы;

нормамі маўленчага і немаўленчага этыкету вывучаемай замежнай мовы,
дастатковымі для ажыццяўлення паспяховых міжкультурных зносін;

агульнавучэбнымі і спецыяльнымі ўменнямі для арганізацыі самастойнай вучэбна-
пазнавальнай дзейнасці па авалоданні замежнай мовай.

---

* Моўныя з'явы прызначаны для прадуктыўнага засваення пры вывучэнні вучэбнага прадмета
на павышаным узроўні.

** Моўныя з'явы прызначаны для рэцэптыўнага засваення пры вывучэнні вучэбнага прадмета
на павышаным узроўні.